

ВНЗ «Український католицький університет»

Факультет суспільних наук

Кафедра журналістики

Пояснювальна записка
до магістерського проекту
(або магістерської роботи)

освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр

**на тему «Пояснювальна журналістика на прикладі інфраструктурної
тематики»**

(Цикл аналітичних матеріалів)

Виконала:
студентка 6 курсу, групи СЖУ 17/М
галузі знань
06 «Журналістика»
спеціальності
061 «Журналістика»
Ейсмунт В. Ю.

Керівник – Улюра Г. А

Рецензент – Опока Ю. В.

Львів – 2019 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ I. Пояснювальна журналістика – принципи, техніки, методи, жанри	7
1.1. Американська школа <i>explanatory journalism</i> : від Джина Паттерсона до Роя Пітера Кларка.....	7
1.2. Пояснювальна журналістика в 2010-х: випадок VOX.com.....	12
1.3. Акцентована візуалізація, довіра-до-цифр, примат інформації над історією та інші принципи пояснювальної журналістики.....	15
1.4. Адаптація прийомів пояснювальної журналістики до традицій аналітичної журналістики в Україні.....	19
Висновки до розділу.....	23
Розділ II. Специфіка роботи журналіста-аналітика в пояснювальній журналістиці	24
2.1. Як писати на теми, які всім важливі і мало кому зрозумілі?.....	24
2.2. Пояснювальні журналістські матеріали з питань інфраструктури як системна просвітницька робота.....	27
Висновки до розділу.....	30
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34
Додатки	42

ВСТУП

Актуальність дослідження. Останніх декілька років у медіа-галузі спостерігається значний розвиток пояснювальних матеріалів як об'ємних аналітичних текстів, так і коротких роз'яснювальних коментарів із інфографікою замість цифр. Це покликано відродженням у 2014 році пояснювальних та data-медій, спершу в американській журналістиці, а згодом й в українській. В Україні через півроку після США відкривають проект Vox, що на тлі фейкових новин та пропаганди починає публікувати пояснювальні матеріали на різну тематику.

Водночас в Україні та світі починає змінюватись парадигма підходів до планування міст та урбаністики, акцентуючи на екології та рівності всіх учасників руху. Це активує тематичних журналістів і видання, які намагаються донести ці зміни до суспільства. Наявність та постійне збільшення кількості пояснювальних медіа про урбаністику свідчить про попит, а отже, про актуальність. Втім, журналістів, котрі б розумілися на цій темі, як і ресурсів, які б дозволяли робити якісні матеріали, наразі не достатньо. Принаймні назвати фахових урбаністичних журналістів, за прикладом відомих гуру політичної чи економічної журналістики не можна, адже тема для світового та українського сегменту журналістики ще досить нова.

Мета дослідження – вивчити та показати специфіку роботи журналіста над урбаністичними темами в царині пояснювальної журналістики та застосувати попередні теоретичні напрацювання у власних текстах.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- Проаналізувати історію виникнення пояснювальної журналістики крізь призму робіт теоретиків та практиків журналістики;
- З'ясувати роль пояснювальної журналістики для медійного ринку загалом;
- Визначити ознаки формату та поєднання пояснювальної журналістики з різними жанрами аналітики та інформаційної журналістики;
- Описати прийоми, якими користуються журналісти-пояснювачі;

- З'ясувати переваги та недоліки формату пояснювальних матеріалів, різницю у вимогах до них на початку виникнення та після «другої хвилі»;
- Визначити роль урбаністики для суспільства та необхідність її пояснювати;
- З'ясувати, які медіа висвітлюють урбаністичну тематику та які формати для цього використовують;
- Описати роботу над власними матеріалами, що об'єднані інфраструктурною тематикою.

Об'єкт дослідження – пояснювальна журналістика на теми урбаністики, **предмет дослідження** – форми та жанри, які допомагають пояснити проблеми сучасної інфраструктурного сектору (на прикладі власних матеріалів).

До **джерельної бази** дослідження входять публікації пулітцерівських лауреатів-пояснювачів, журналістів, зокрема, американської школи від 1980-х років до сьогодні, серед яких Рой Пітер Кларк, Пітер Рінеарсон, Джин Паттерсон. Також проаналізовані поради з публічних лекцій та виступів сучасних практиків, серед яких Ілья Красильщик, Майкл Ловіт, Девід Леонхардт та ін.

Що стосується теми урбаністики, то як джерельну базу під час роботи було використано книжки Йена Гейла, Олени Трубіної, офіційні документи, що стосуються екології, сталого розвитку та розробки Інтегрованих концепцій у Європейському союзі.

Також проаналізовано роботи журналістів, зокрема видань «Хмарочос» та *Mistosite*, як приклади вдалих українських пояснювальних видань про урбаністику.

Методи роботи. Для виконання завдань насамперед застосовували *метод збору інформації* про пояснювальну журналістику в цілому. Йдеться про пошук інформації у книгах про американську журналістику, матеріали практиків, матеріали у ЗМІ. Після цього застосовували *описові методи* і *метод аналізу* зокрема у онлайн-виданнях *The New York Times*, *The Guardian*, *Vox*, *Texty.org.ua*, *BBC Україна*, «Хмарочос», *Mistosite*, «Твоє місто», що дозволяло визначити ознаки формату та його втілення в сучасних виданнях. Також метод аналізу

застосували під час опрацювання інформації про практиків, які сформува-ли кістяк пояснювальної журналістики, її ознаки та способи подачі інформації, а також безпосередньо під час роботи над власними матеріалами. *Метод порівняння* дав змогу співставити, у який спосіб поради декількох теоретиків та практиків можна скласти у загальний перелік ознак пояснювальних матеріалів. *Метод інтерв'ювання* застосовувався безпосередньо під час роботи над власними матеріалами, коли доводилось багато спілкуватися із експертами, аби спромогтись виконати збалансований текст. *Спостереження як метод* використовували, коли намагалися простежити спільні риси пояснювальних матеріалів у різних ЗМІ.

Наукова новизна роботи полягає у дослідженні особливостей пояснювальної журналістики як формату загалом та її втілення в урбаністичних темах, які стрімко набирають популярності не лише серед активістів і професійно зацікавленої аудиторії, а й серед звичайних мешканців міста, котрі щодня користуються спільним простором та елементами міської інфраструктури.

У роботі проаналізовано найбільш відомі серед читачів медіа, що послуговуються пояснювальними методами для висвітлення різноманітної тематики, а також медіа, що безпосередньо працюють із урбаністикою. Під час роботи з'ясувалось, що якісної україномовної літератури з пояснювальної журналістики є дуже мало, тож ця робота покликана узагальнити найбільш вагомні роботи практиків-пояснювачів, щоби зробити їх доступними українській аудиторії.

Серія пояснювальних матеріалів про міську інфраструктуру Львова стала демонстрацією попиту на цю тематику та покликана викликати у читачів інтерес до міста, в якому вони проживають, аби сприяти сталому розвитку громади.

Теоретичне та практичне значення. Теоретична частина дослідження може сприяти вдосконаленню вмінь та навичок автора при створенні пояснювальних текстів у майбутньому. Натомість практична частина зможе

продемонструвати наочно, які методи, жанри та формати подачі інформації можна застосовувати при створенні пояснювальних матеріалів.

Структура наукової роботи. Робота складається зі змісту, вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтована актуальність теми та причини вибору її для роботи, сформульована мета та завдання для її реалізації, з'ясовний об'єкт та предмет дослідження, а також методи, якими послуговувалися під час виконання завдань та написання пояснювальної записки до проекту. Також окреслена наукова новизна та практична значущість обраної для дослідження теми.

У першому розділі «Пояснювальна журналістика – принципи, техніки, методи, жанри» проаналізоване виникнення поняття пояснювальної журналістики, наведенні праці, які слугували підґрунтям для неї, визначено ознаки, методи та жанри, якими послуговуються журналісти-пояснювачі, а також сформульовано типи медіа, які працюють у цьому форматі.

У другому розділі «Специфіка роботи журналіста-аналітика в пояснювальній журналістиці» описана актуальність урбаністичних тем для аудиторії, зв'язок міста та містян, необхідність знати про простір міста, в якому живеш, а також зародження видань, які послуговуються пояснювальною журналістикою для висвітлення урбаністичних тем.

Крім цього, у другому розділі критично проаналізовані власні матеріали на інфраструктурну тематику, що стали підґрунтям для написання пояснювальної записки.

У висновках описані результати виконання основних завдань дослідження та можливості розвитку теми у подальшому.

У додатках розміщенні три матеріали про інфраструктурні об'єкти, зокрема фінансування ремонтів обласних доріг, значення світлофорів для міста та аналіз будівництва вулиці Ряшівської, яка вже сім років залишається «замороженим» об'єктом на окраїні міста.

РОЗДІЛ І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКИ – ПРИНЦИПИ, МЕТОДИ, ТЕХНІКИ, ЖАНРИ

1.1. Американська школа *explanatory journalism*: від Джина Паттерсона до Роя Пітера Кларка

У останні п'ять років медіа активно почали використовувати формат пояснювальної журналістики та створювати окремі розділи й цілі видання під цей тип подачі інформації. Втім, основні риси пояснювальної журналістики сформувалися задовго до її «другої хвилі». Щоби дати визначення пояснювальної журналістики як жанру чи форми, необхідно простежити історію її виникнення, трактування та розвитку.

Початком пояснювальної журналістики можна, з одного боку, вважати початок журналістики загалом, адже ця професія покликана пояснювати читачам, глядачам чи слухачам незрозумілі для них явища та події. Але це буде, очевидно, занадто широке визначення і тим мало корисне. Журналістика, що пояснювала, існувала від початків, бо це насправді одна з функцій журналістики. Але сам напрямок пояснювальної журналістики сформувався тільки наприкінці ХХ ст. Отож, із іншого боку, перші ознаки та визначення роз'яснювальної журналістики виникають у 1980-х роках, коли у Пулітцерівській премії започаткували номінацію за «*explanatory journalism*» (пояснювальну журналістику, власне). Так цей термін зафіксували офіційно.

Появі відповідної номінації у Пулітцера передувала робота редактора *The St. Petersburg Times* Джина Паттерсона [45]. Серед іншого, він вважав, що для опису економічних, наукових або політичних проблем необхідний новий вид журналістів, які будуть пояснювати, чому ті чи інші факти заслуговують на читацьку увагу. І нині деякі редактори вимагають, щоби журналісти здебільшого фокусувались у одній або кількох темах і могли бути експертами у них.

У своїй ідеї пояснювальної журналістики Патерсон не пропонував конкретної форми письма, але одним із видів пояснення він називав наративну журналістику. Наративна журналістика вимагає глибокого занурення автора у тему, літературної подачі та великого обсягу. Нині її активно використовують у форматі лонгвідів та мультимедійних історій [32, 42].

Під час роботи у *The St. Petersburg Times* Джин Паттерсон переформатував роботу журналістів, які працювали над розслідуваннями корупції серед суддів у Конгресі. Він називав їхні тексти звітами та доручив репортерам зробити історії зрозумілими і повними, щоби читачі могли зрозуміти контекст події, назвавши це «пояснювальною журналістикою» [53]. Так звані звіти або зведення цифрових даних до спрощеної мови використовують сучасні економічні журналісти або data-журналісти. Втім, з удосконаленням форм подачі пояснювальних матеріалів збагачувалась й їх тематика.

Разом із Паттерсоном працював Рой Пітер Кларк, який написав есе для *Washington Journalism Review*, міркуючи, як зробити складні факти легкими для читання. *Making hard facts easy reading* стало базою для журналістів-пояснювачів [39].

Правила пояснювальною журналістики за Кларком такі:

- Зважати на широку аудиторію, уникати спеціалізованих термінів та використовувати просту мову;
- Розповідати історію так, наче ви переказуєте її для мами. Коли автор починає переказувати історію для близької людини, мова стає зрозумілішою, адекватнішою і прямою;
- Уповільнювати інформацію, тобто, подавати її дозовано;
- Вводити нові складні поняття по-одному;
- Повторювати ключову інформацію;
- Не засмічувати лід статистикою та технічною інформацією;
- Цифри можуть бути нудними;

- Думати графіками. У той час подавати інформацію у графіках було одним із вищих рівнів газетної журналістики;
- Використовувати аналогію як прийом; зокрема, аналогія має бути смішною та цікавою;
- Шукати людську сторону, навіть якщо матеріал про економіку;
- Шукати мікрокосми. Знайти конкретний невеликий приклад, який би репрезентував велику проблему (індуктивний метод);
- Розробити хронологію, аби читачі могли зрозуміти, де початок, розвиток дії та кінець історії;
- Винагорода читачеві. Якщо автор написав кілька абзаців абстрактної інформації, то повернути увагу читача він може, наприклад, анекдотом;
- Попереджати читачів про складні поняття, які не можна замінити на простіші;
- Усунути непотрібну інформацію: «Найкращий шлях мати справу зі складною інформацією – викинути її з історії» [39];
- Складати списки. Йдеться про найважливіші висновки, які автор тексту закладає у матеріал;
- «Охолонути». Йдеться про період, коли автор зібрав та обробив всю інформацію і має зрозуміти, як доступно розповісти її читачам;
- Прочитати текст уголос. Це допоможе зрозуміти, чи текст не заплутаний та виявити помилки.

Попри те, що Рой Пітер Кларк сформулював основні ознаки пояснювальної журналістики, визначення цього жанру він не дав. Зрештою, він не мав цього на меті: і Кларк, і Паттерсон не винаходили «нові жанри», вони фіксували тенденції та потреби сучасної їм журналістики (багато в чому – у дискусії з теоретиками і практиками тогочасної американської «нової журналістики»). З усіх висловлювань Кларка про пояснювальну журналістику найбільше до визначення дефініції він наблизився в одному з інтерв'ю:

«Проблема у тому, що ми досить довго поводили себе так, ніби робота журналіста – це просто зробити інформацію доступною публіці. Сподіваюся, з приходом пояснювальної журналістики ми зрозуміємо, що є додатковий обов'язок – зробити світ доступним для розуміння» [26].

З цим розумінням пояснювальної журналістики корелює формулювання, за яким відзначають відповідних лауреатів Пулітцера: за зрозуміле представлення, доступне письмо при висвітленні складних тем. Зрештою, це і стало де факто визначенням поняття «пояснювальної журналістики».

Першим лауреатом Пулітцера з пояснювальної журналістики став журналіст *The Baltimore Evening Sun* Джон Франклін, який написав серію публікацій про нову науку молекулярної психіатрії [48]. Серед інших лауреатів були Девід Хенерс, Віль'ям Снайдер і Карен Блесен за спеціальний репортаж про авіакатастрофу 1986 року, розслідування і наслідки її для безпеки перельотів [41]; а також Майк Тонер за серію матеріалів про зниження ефективності антибіотиків та пестицидів [40]. У 2000-х Пулітцерівську премію присудили штату газети *The New York Times* за докладне висвітлення трагедії 11 вересня 2001 року [54], Харет Кук із *Boston Globe* за пояснення простими визначеннями складних наукових досліджень про стовбурові клітини [43], журналістів видання *Milwaukee Journal Sentinel* за історію хлопчика з невідомою хворобою, яку вони розповіли за допомогою графіків, діаграм, відео та зображень [50]. Одним із останніх переможців премії у цій номінації стало розслідування консорціуму журналістів, до якого були залучені понад триста розслідувачів, про офшорні панамські документи, більш відомі у пресі як *Panama Papers* [56].

Якщо проаналізувати один із останніх текстів-переможців – розслідування про офшорні *Panama Papers*, – то воно стало чи не найбільш скандальним журналістським викриттям останніх років, у яких взяли участь медіа з 78 країн світу. Зокрема у офшорних документах знайшли прізвища

світових лідерів, політиків, бізнесменів, власників акцій міжнародних компаній тощо.

Панамські документи вміщують понад одинадцять мільйонів документів панамської юридичної фірми Mossack Fonseca, які вдалось отримати через витік інформації. Майже рік журналісти з різних країн працювали переважно з листами та PDF-документами, які переводили у візуалізації, графіки, відео- та аудіо формати. За результатами розслідування, до прикладу, прем'єр-міністр Ісландії подав у відставку, а ще у низці країн це спричинило порушення справ проти посадових осіб.

Варто відзначити роль у розвитку пояснювальної журналістики Пітера Рінеарсона – американського журналіста, через публікацію якого й вирішили заснувати нову номінацію Пулітцерівської премії. [45] Зокрема, він написав серію пояснювальних публікацій *Making It Fly* [52] про розвиток літака Boeing 757. Її спершу віднесли до номінації Національного репортажу, згодом до категорії нарису, втім після цього вирішили заснувати нову номінацію за пояснювальну журналістику, куди слід відносити подібні тексти з глибоким дослідженням та звітами. Пітер співпрацював для провідних технологічних компаній, на кшталт Microsoft і згодом перейшов до більше до теорії, ніж практики. Він фактично дав початок і стимул для розвитку пояснювальних текстів.

Всі ці тексти створили корпус пояснювальної журналістики і стали зразками жанру, до яких звертаються, коли є потреба теоретично обґрунтувати специфіку саме цього напрямку журналістської роботи. Виходячи зі списків робіт-лауреатів, можна підсумувати, що за всю історію існування номінації Пулітцерівської премії для пояснювальної журналістики відзнаку отримували здебільшого тексти, які пояснювали складні наукові теми і висвітлювали заплутані справи. Згодом номінацію перейменували, й тепер нею відзначають репортажі, розслідування та мультимедійні історії. Очевидно, що саме ці жанри виявилися найвдалішими для того, щоби «зробити світ доступнішим для розуміння» (повторимо цитовані слова Кларка).

1.2. Пояснювальна журналістика в 2010-х: випадок Vox.com

Новий етап у розвитку пояснювальної журналістики припадає на 2014 рік, коли у світі майже одночасно виникають низка пояснювальних ресурсів або окремих розділів про роз'яснення теми на вже відомих читачам сайтах. Серед іншого йдеться про такі ресурси, як *Vox.com*, *Upshot*, *Meduza* тощо.

Vox.com створив колишній репортер *Washington Post* Езра Кляйн, слоганом якого стало «зрозумій новини». Медіаресурс запустили за дев'ять тижнів, й він швидко набув популярності [33]. За його зразком почали створювати подібні пояснювальні медіа. В Україні прикладом медіа, яке продукує пояснювальні тексти, можна назвати *Texty.org.ua*, головним редактором якого є Роман Кульчицький. Крім цього, деякі регіональні та нішеві видання також займаються роз'яснювальною журналістикою, зокрема київський «Хмарочос», львівське «Твоє місто», *BBC Україна* тощо. 2014-го *Vox* запустили й в Україні. Крім основного сайту, український *Vox* координує проекти *Vox.Check*, журналісти якого перевіряють заяви політиків, *iMoRe* – моніторинг економічних реформ та *VoxConnector* – економічний контент для регіональних ЗМІ.

Один із учасників проекту *Vox.com* Майкл Ловіт у інтерв'ю виданню *Nieman.Lab* у 2014 році розповів, як створити пояснювальне медіа на прикладі *Vox*: «Ми зробили *Vox* за дев'ять тижнів. За цей час ми спланували, придумали, намалювали, спрограмували, протестували і вийшли в ефір. Ми змушували проект запрацювати, випускаючи оновлення ледве не щодня. Наше завдання було – вдосконалювати та допрацьовувати продукт. Ми планували швидко помилятися і швидко виправляти помилки» [33]. Ловіт радить журналістам, які працюють або хочуть заснувати власне пояснювальне медіа, не боятися невдачі при запуску проекту, чітко дотримуватися дедлайнів, випускати проекти порційно, навіть якщо вони не готові повністю.

На сайті *Vox* можна знайти тематичні розділи про освіту та здоров'я, бізнес, енергетику, технології тощо. Серед форм подачі інформації – тексти,

відео, зображення, інфографіка. Особливістю *Vox.com*, яку згодом перейняло російськомовне видання *Meduza*, є картотеки з поясненнями ключових і найменш зрозумілих моментів у тексті.

У виданні *The New York Times* створили спеціальний розділ для пояснювальної журналістики – *Upshot*. Його засновник Девід Леонхардт вважає, що цей формат саме у 2014 році актуалізували появою у вільному доступі баз відкритих даних, які звичайному користувачеві важко інтерпретувати [59]. Їхні публікації – це відповідь на питання, наявні на порядку денному інформаційного ринку, або аналітика з прикладами та поясненнями, як працює певне явище в інших країнах. Наприклад, у одній із публікацій вони порівняли систему освіти в США та Сингапурі [37], а в іншій – оцінювали роль кандидата в президенти США Джона Байдена у зміненій Демократичній партії [38]. Тематика сайту різноманітна. Крім пояснювальних текстів, журналісти *Upshot* роблять прогнози, до яких просять долучитися читачів, зокрема, про вибори.

Російськомовний сайт *Meduza* працює у Латвії, його також можна вважати прикладом пояснювальної журналістики. Його заснувала колишня головна редакторка російського сайту *Lenta.ru* Галина Тимченко у 2014 році. Видання пропонує читачам новини, історії, ігри, тести, подкасти та «розбір» – розділ пояснювальних матеріалів. Ці матеріали складаються із карток, які здебільшого розпочинаються з питання: «Що сталося?», після чого поступово розповідають історію, яка дає відповідь на перше питання. Колишній видавець *Meduza* Ілля Красильщик на Львівському медіафорумі у 2018 році про роботу редакції з пояснювальними текстами говорив: «Пояснювальна журналістика існує для того, щоб допомогти людям ужитися в реальності, пояснити, як нею користуватися. У наших картах можна почитати й про те, як приготувати ідеальний омлет, і про те, що робити, коли до тебе в квартиру прийшла поліція» [18].

Між пояснювальною журналістикою 1980-х і 2000-х можна виокремити певні відмінності. Якщо спочатку пояснювальна журналістика була радше

жанром, який передбачав глибокий аналіз фактів, то завдяки розвитку технологій вона стала формою подачі інформації, яка поєднує у собі різні жанри журналістики, зокрема аналітику, інтерв'ю, коментар та новий для української журналістики жанр мультимедійних історій. Крім цього, пояснювальні тексти, попри статистичні дані та коментарі експертів, містять елементи суб'єктивної думки автора. Фахівець із візуалізації даних Альберто Каїро у своїй статті на *NiemanLab* зазначає, що збір інформації для статей або «карток» відбувається вибірково, тож висновки, які робить автор, є суб'єктивними [36].

Вочевиднюється головне: пояснювальна журналістика у XXI столітті стала перехідною ланкою між інформаційною та аналітичною журналістикою.

Ураховавши дослідження практиків, які працюють із пояснювальними текстами, визначення пояснювальної журналістики можна сформулювати наступним чином. **Пояснювальна журналістика – це форма подачі журналістського матеріалу, який складається з тексту, візуальних та аудіо елементів та виконує пояснювальну функцію.** Такі матеріали розраховані на широку аудиторію і написані простою мовою, не містять складних нішевих визначень та термінів та не мають обмежень у обсязі.

1.3. Акцентована візуалізація, довіра-до-цифр, примат інформації над історією та інші принципи пояснювальної журналістики

Як ми з'ясували у попередньому підрозділі, пояснювальна журналістика передбачає спрощену подачу складної інформації, здебільшого завдяки візуалізаціям, діаграмам та спискам.

Рой Пітер Кларк у інтерв'ю від 2015 року говорив, що новий формат пояснювальної журналістики відрізняє, насамперед, великий об'єм та роль візуалізацій: «Інтернет дозволяє представляти інформацію, яка допомагає розумітися у політичній та соціальній галузі життя, за допомогою графіків. Візуалізація інформації стає все важливішим інструментом для пояснювальної журналістики» [26]. На його думку, й у 80-х можна було знайти дизайнерів, ілюстраторів і картографів, які б допомагали репортерам описати складні явища. Втім, традиційно на цифрові інструменти для візуалізацій у більшості новинних редакцій не вистачає коштів або технічного знання.

Ці твердження Роя Кларка здаються непідтвердженими практикою і отож сумнівними. Зараз у інтернет-мережі можна знайти чимало безкоштовних сервісів для створення візуалізацій із базовим набором символів. Серед іншого для діаграм можна використовувати ChartGo, Datawrapper, Infogram, щоб показати процеси і зв'язки – Easel.ly, Piktochart, Icon Archive, Venngage, Pinstamatic тощо.

В українських медіа візуальної частини у текстах побільшало із приходом відносно нової форми подачі журналістських матеріалів – лонгвідів або мультимедійних історій. Їх початком називають матеріал у *The New York Times Snowfall*, який містить текстову та інтерактивну візуальну частину [34]. Це допомагає читачеві поринути в історію, відчувати звуки, переглянути відео та зображення. В Україні лонгвіди почали з'являтися у журналі «Фокус», на сайті *Liga*, на «*Радіо Свобода*», «*The Ukrainians*» тощо.

Прецедентним випадком пояснювальної журналістики останніх років можна вважати й створення сайту *SyriaDeeply*, який із часу заснування – 2012 року – й донині є чи не єдиним прикладом сайту, що пояснює один конфлікт.

Колишня журналістка *ABC* та *Bloomberg* Лара Сетракян працювала з новинами про Близький схід, зокрема, про Сирію. За її словами, читачі просили більше пояснень, що відбувається в Сирії, щоби зрозуміти контекст конфлікту та глибину історії, адже іноземних журналістів цензурували: «Я бачила аудиторію людей, які прагнуть зрозуміти більше. Можливо це була ніша, але вона була, а інформації було вкрай не достатньо. Сайт *SyriaDeeply* був викликаний потребою споживачів та особистою місією побудувати платформу, яка поєднає журналістику і техноогії – агрегатора новин та інтерактивне фонове зображення» [55].

Отже, зважаючи на попередні напрацювання практиків та теоретиків, серед основних принципів пояснювальної журналістики можна вирізнити:

- один матеріал – одна історія, сюжет, подкаст, аби не заплутувати читачів у інформації;
- адаптація складних понять під більш зрозумілі для швидкого сприйняття;
- посилена візуалізація цифрової або складної інформації (діаграми, списки, інфографіка);
- спрощена мова без складних конструкцій, визначень та термінів;

Втім, цифри складно інтерпретувати без тексту, що їх пояснює, тому у пояснювальному матеріалі необхідно зберігати баланс між візуальною та текстовою частиною.

В сучасній когнітивістиці існує поняття «ілюзія знання». Ідеться в цьому випадку радше про ілюзію поінформованості [27]. Це значить, що чим більше людина споживає інформації, тим менше вона її розуміє. Разом із тим зростає упевненість споживача в тому, що він щось знає. Проводили експеримент: одній групі дали доступ до пошуківників, іншим – ні. Після того обом групам поставили питання, абсолютно не пов'язаний із тією інформацією, яку перша

група щойно шукала в інтернеті. Ті люди, які перед відповіддю на питання провели самостійний аналіз інформації, були певні: вони добре розуміються на питанні, з якого інформації ще не отримали. Так працює один із факторів ілюзії поінформованості. Знати – не значить зрозуміти пояснення, і зворотне так само вірне. До прикладу, ілюзію глибини знання людиною чогось можна виміряти простим експериментом: якщо її запитати, чи знає вона, як працює той чи інший предмет, то відповіді на «чи знає» та «поясніть», як працює» будуть значно відрізнятися. Цей експеримент Френка Кайла описаний у багатьох підручниках із когнітивістики, однак він влучно передає ілюзію розуміння читачем тієї чи іншої теми.

На зламі цих двох питань й можна розмістити роботу журналіста-пояснювача. Кожна людина не повинна знати все, як і кожен журналіст, однак у випадку журналіста він має добре вивчити тему перед тим, як намагатися її пояснити читачеві. Натомість і читач має бути зацікавлений отримати розуміння теми. Із цією особливістю роботи когнітивної сфери людини пов'язані й переваги та недоліки форм, якими оперує пояснювальна журналістика. Вона не покликана переконати читача, що він знає або навпаки – не знає принцип роботи чогось, вона покликана пояснити, розповісти контекст проблеми, не залежно від попередніх знань реципієнта.

Деякі журналісти-практики та дослідники, зокрема, критикують пояснювальну журналістику та викривають її слабкі сторони. Журналіст Ом Малік у своєму блозі пише на прикладі *Upshot*, що пояснювальна журналістика здебільшого не викликає у читачів емоційної реакції, що можна вважати «поганою новиною» [49].

Російський журналіст Філіп Колесник вважає картки *Vox* поверхневими, а на роботу над пояснювальним текстом необхідно витратити багато часу: «Якщо ви хочете зрозуміти, що відбувається, умовно, в Україні, точніше – переконати себе, що ви починаєте, щось розуміти, то доведеться витратити по кілька годин щодня на прочитання сайтів та соцмереж як мінімум трьома мовами, – іншого варіанту нема» [17]. Він же зазначив, що на деякі проблемні питання дати

відповіді не можна, як наприклад про катастрофу рейсу МН17, але можна актуалізувати наявну інформацію про причини та наслідки, не зробивши при цьому висновків [17].

Із цим твердженням можна частково погодитись, але зрештою пояснювальна журналістика апріорі не може бути вичерпною та об'єктивною, оскільки вона залежить від суб'єктивної позиції автора, як би об'єктивно він не намагався подати тему. Крім цього, якщо йдеться про глибокий пояснювальний аналітичний текст, тоді автору справді необхідно багато часу, аби знайти бекграунд, вивчити його, проаналізувати та залучити експертів. Якщо ж ідеться про оперативну тему, яка не потребує глибокого занурення, то й часу відповідно потрібно менше, а пояснювальна журналістика як суміш жанрів, може собі це дозволити.

1.4. Адаптація прийомів пояснювальної журналістики до традицій аналітичної журналістики в Україні

Американську школу пояснювальної журналістики у 2014 році швидко адаптували українські медіа. Згадані уже раніше до прикладу, *VoxUkraine*, *Texty.org.ua*, *BBC Україна*, *The Бабель*. Більшість всеукраїнських видань публікують пояснювальні тексти на глобальні теми всеукраїнського значення. Серед них – політика та реформи (медична, судова, соціальна).

Скажімо, *VoxUkraine* під час президентської кампанії 2019 року опублікували рейтинг неправдивих та маніпулятивних заяв кандидатів за минулий рік [3]. Журналісти проекту *VoxCheck* перевірили 1962 висловлювання, більше половини яких виявилися брехнею або перебільшенням. Своє дослідження вони підкріпили інфорграфікою, описавши методологію та учасників рейтингу, а також джерела та розрахунок позицій.

Медіа ж на кшталт *Texty.org.ua* спеціалізуються на великих форматах подачі інформації. Серед останніх прикладів пояснювальних текстів із візуалізацією на цьому ресурсі варто відзначити: мапа всіх автобусних маршрутів України [20], база псевдосоціологів [24], аналіз 416-ти музичних альбомів, які випустили українські виконавці у 2018 році [5], рейтинг сайтів із маніпулятивним контентом [30] тощо. За тематикою у пояснювальних текстах *Texty.org.ua* переважає політика, культура, екологія та інфраструктура.

BBC Україна спеціалізується здебільшого на пояснювальних текстах про політику, соціальні зміни та міжнародні події. Серед останнього варто відзначити аналітику про п'ять років президентства Петра Порошенка [25] та інше. Більшість пояснювальних текстів не проілюстровані інфографікою, втім поділені на абзаци у формі «питання – відповідь».

Видання *The Бабель*, яке запустилося менше року тому, активно реагує на події та подає складні теми у вигляді пояснень. Як приклад можна навести роз'яснення про закон про мову та аналітика про вбивство херсонської активістки Катерини Гандзюк [13].

Якщо промоніторити львівський сайт «Твоє місто» (на якому був реалізований наш творчий проект), то здебільшого найбільш затребуваними за переглядами були тексти-пояснення або тексти-аналітики про міську інфраструктуру, медреформу, зміни у законодавстві та соціальні реформи. Редакція часто реагує на потреби аудиторії, яка активно коментує тексти на сайті чи у Facebook, тож упродовж дня на більшість коментарів з'являються відповіді, а smm-менеджер на основі цих коментарів пропонує нові теми для редакції. Зокрема, це стосується текстів про транспорт, візуалізації реконструкції та зміни у відносинах між пацієнтами та лікарями.

Отже, щодо українського ринку пояснювальної журналістики, редакції працюють із темами, яких потребує цільова аудиторія, спрямованими на згуртування спільноти навколо певної теми, підвищення грамотності читача та формування свідомого громадянина.

З огляду на таку доцентровість, пояснювальна журналістика не може бути чистим форматом і використовує елементи аналітичних та інформаційних жанрів. Пояснювальна журналістика може містити ознаки розгорнутого коментаря, який з аналітичного жанру майже повністю перейшов у пояснювальну журналістику, аналітичної статті, репортажу та розгорнутої новини (це щодо інформаційної журналістики).

Коментар – це роз'яснювальні або критичні міркування чи витлумачення певних подій і фактів громадського, наукового, культурного життя. Коментар пояснює зміст певної події, політичного чи історичного документа, незрозумілі місця літературного чи публіцистичного твору [22]. Ігор Михайлин трактує поняття коментаря у широкому і вузькому значенні. У широкому він є стрижнем аналітичної журналістики і головною її складовою, а у вузькому – коментар може бути окремим жанром, що передбачає роз'яснення для читачів, слухачів чи глядачів фактів, поданих у ЗМІ [22].

Пояснювальна журналістика використовує коментар у його вузькому значенні на підтвердження або спростування фактів, які зібрав репортер. Ідеться про думки експертів, які можуть пояснити вузькопрофільні терміни або

специфіку роботи певного явища простими словами з точки зору професіонала. Для наближення до об'єктивності та балансу думок у одному пояснювальному матеріалі має бути декілька точок зору, які можуть як збігатися, так і протистояти одна одній, спростовувати і навпаки – підтверджувати тезу автора.

Аналітична стаття спрямована на логічне мислення, а тема, яку висвітлюють за допомогою аналітики, представлена тезами, антитезами та аргументами: «Журналіст повинен зберігати амбівалентність сприйняття ситуації, допускати правоту як тези, так і антитези, і не висловлювати підтримку одній із точок зору. Остаточний висновок має залишатися за читачем. Висновком аналітичної статті є не перемога тези, а її уточнення завдяки аргументам» [16].

Серед ознак аналітичної статті, які активно використовують у пояснювальній журналістиці – співставлення різних точок зору, їхнє витлумачення через аргументи і контраргументи, робота з великою кількістю інформації.

Володимир Павлів визначає *репортаж* як синтетичний жанр, який поєднує у собі елементи низки інших журналістських жанрів (звіту, інтерв'ю, хронічки) та має ґрунтовну теоретичну основу [23]. За його визначенням, репортаж – це розповідь про цікаві історії людського життя, в якій автор звертається до щонайширшої палітри чуттєвих вражень, отриманих від усіх органів чуття.

Репортаж має на меті лише показати, передати за занурити читача у місце події. Репортаж не переконує і не роз'яснює. Ця риса репортажу є ключовою, яка відрізняє його від пояснювального тексту, втім, ця ж риса є спільною щодо роботи автора. Як і у репортажі, так і у пояснювальному тексті, автор мусить зануритись у проблему, фактично прожити її, вивчити всі аспекти, аби точно передати всі її сторони, не упустити деталей та, що важливо для журналістів-пояснювачів, – не стати на жодну сторону. Ще одну ознаку репортажу, яка є спільною й для пояснювального тексту, виділяє Павел Решка. Ідеться про відсутність емоцій автора: «Я показую свої емоції у фейлетонах.

У репортажах – уникаю. За винятком рідкісних випадків, коли розумію, що для читача вони важливі. Раніше б я сказав, що емоціям узагалі не місце в репортажі» [7]. Репортаж і пояснювальний текст зближує глибока зажуреність автора у тему, простота та зрозумілість викладу, відсутність емоцій автора та вміння тримати увагу та зацікавленість читача впродовж усієї історії.

Аналітики, як і журналісти-пояснювачі, працюють із цифрами. Сергій Рахманін вважає, що цифри не самодостатні і самі по собі нічого не означають: їх сенс і значення треба пояснювати словами. Цифри мають ілюструвати тенденції, але вони не можуть замінювати висновки. Матеріал, який рясніє цифрами, важко сприймати [21]. Про це, зрештою, у своїх порадах говорив і Рой Пітер Кларк.

Відмінні та схожі риси пояснювальної журналістики можна знайти й в інформаційних жанрах, зокрема у *розгорнутій новині*. Як і пояснювальний текст, новина містить баланс думок та коментарі, однак у розгорнутій новині відсутня аналітика та прогнози. Подібним до пояснювальних текстів новину робить інтерес аудиторії та значення (масштаб). Натомість ознакою, що відрізняє, є чітка структура новини: будь-яка новина (коротка або розгорнена) повинна будуватися за принципом переверненої піраміди, натомість як пояснювальний текст може мати різну структуру, втім зберігати хронологію.

Висновки до розділу

Теоретики відносять заснування пояснювальної журналістики до 1980-х років, коли виникла Пулітцерівська премія за пояснювальний текст та перші теоретичні рекомендації, зокрема есе Роя Пітера Кларка про те, як писати тексти-пояснення.

У есе Кларк акцентує увагу на тому, що текст має бути написаний простою зрозумілою мовою без визначень та термінів, із візуалізацією цифрової інформації та з глибоким аналізом теми.

Визначення поняття пояснювальної журналістики є описовим, тобто, сформованим з огляду на безпосередні практики і через них, а не суто теоретизуванням. Пояснювальна журналістика – це форма подачі журналістського матеріалу, який складається з тексту, візуальних та аудіо елементів та виконує пояснювальну функцію. Такі матеріали розраховані на широку аудиторію і написані простою мовою, не містять складних нішевих визначень та термінів та не мають обмежень у обсязі.

Злет пояснювальної журналістики припадає на 2014 рік, коли у світі одночасно засновують кілька спеціалізованих медіа для журналістики даних та для пояснювальних текстів. Водночас виникає тренд на мультимедійні історії, підкріплені аудіовізуальним контентом.

Критики такої форми подачі інформації вбачають ризики у тому, що пояснювальна журналістика не може обслуговувати всі галузі, бо не все можна пояснити.

Відтак пояснювальна журналістика з жанру стає формою подачі, що може містити елементи різних жанрів – аналітичної статті, коментаря, прогнозу, репортажу тощо. Фактично пояснювальна журналістика стала перевізним форматом між аналітичними та інформаційними жанрами, що відкриває широкі можливості перед авторами, не обмежує у жанрах та формі подачі.

РОЗДІЛ II. СПЕЦИФІКА РОБОТИ ЖУРНАЛІСТА-АНАЛІТИКА В ПОЯСНЮВАЛЬНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ

2.1. Як писати на теми, які всім важливі і мало кому зрозумілі?

Основою представлених в магістерській роботі матеріалів є урбаністична тематика. Тема інфраструктури міста є важливою для міської спільноти і породжує попит на пояснювальну інформацію про те, що відбувається у місті. У львівському виданні *«Твоє місто»*, у якому опубліковані матеріали магістерського проекту, серед інфраструктурної тематики найбільше переглядів та уточнювальних запитань мають новини про ремонти доріг та нові транспортні розв'язки. Можна зробити висновок, що попит на інфраструктурну тематику є, і він зростає.

Однією з причин такої активізації запитів на урбаністичну тематику є зміна підходів до організації простору в місті у останні десятиліття. Колишній керівник управління транспорту Берліна Буркхарт Горн, вважає, що стрімка автомобілізація міст у 1970-80-х призвела до витіснення громадського транспорту, масштабного забруднення міст та орієнтацію при плануванні вулиць на машини, а не на людей [11]. Із початку 2000-х низка європейських міст встигли перепланувати найбільш проблемні райони, звільнити їх від авто та надати пріоритет громадського транспорту.

Данський урбаніст Йен Гейл у своїй книзі *«Міста для людей»* як приклад зміни парадигми підходів до планування наводить Копенгаген: «Кілька десятиліть у Копенгагені скорочувався пішохідний простір, і зрештою він став першим містом у Європі, яке взялося за вирішення цієї проблеми і в ранніх 1960-х почало скорочувати автомобільний рух та кількість паркувальних місць у центрі, щоб створити зручніший простір для життя. Історична головна вулиця Копенгагена – Строгет – стала пішохідною торгівельною вулицею ще 1962 року» [8]. Цей досвід став успішним, попри прогнози скептиків, оскільки кількість пішоходів зросла на 35% лише за перший рік. Загалом із 1960-х до

2015 року пішохідна площа у Копенгагені зростає з 15 тис. кв. м до 100 тис. кв. м [8].

За даними звіту ООН у 2010 році у містах проживало 52,7% населення, а за прогнозами до 2050 року цей показник зростає до 70% – у містах проживатиме 9 млрд людей [14]. Ці прогнози стимулювали низку рішень на рівні Європейського Союзу щодо розвитку міського громадського транспорту, поступове зменшення автомобілів у містах, перехід на альтернативні види палива та створення якісної інфраструктури для пішоходів. Серед найважливіших документів, які закріпили орієнтацію на сталий розвиток міст, є План дій у галузі міської мобільності – документ ЄС, що регулює політику міст щодо розвитку транспорту (2009 р.) та Біла книга транспорту, що стимулює міста розвивати сталу мобільність та переходити на екологічно чистий транспорт [60]. У низці міст поза генеральними планами почали розробляти мастер-плани – Плани сталої мобільності, які б враховували планування міста, доступне для усіх учасників руху. Йдеться про міське планування, яке з орієнтації на автомобілі та поступово переходить до орієнтації на всіх учасників руху в місті.

В Україні урбаністика активізувалася завдяки велосипедним ініціативам. Асоціації велосипедистів почали виникати всередині 2000-х, особливо у Києві та Львові. Сплеск міського активізму відбувся після Революції Гідності: «Агенти змін», CANaction (Київ), «Група 109», Urbanideas (Львів), «Тепле місто» (Івано-Франківськ), «Міські реформи» (Харків), Proprostir (Хмельницький) [1].

Розвиток урбаністичних організацій та перехід до нової моделі планування міст зніщувало потребу в поясненні змін, які відбуваються у місті, та до підходів і правил життя в ньому. Це можна пояснити виникненням в Україні та за кордоном низки тематичних видань, які висвітлюють суто урбаністичну тематику. У останні п'ять років з'явилися такі нішеві сайти, як *CityLab*, *Pragmatika*, *Mistosite*, «Хмарочос», «БЖ» та інші. Активна міська спільнота почала впливати не лише на мешканців загалом, а й на інформацію,

що стала підґрунтям для розвитку урбаністичної тематики в пояснювальній журналістиці, та стала споживачем цієї інформації.

Розвиток міських систем спонукають містян взаємодіяти між собою. На думку Йена Гейла, особливо це стосується пішохідного пересування. Він вважає, що «життя між будівлями», пішохідні прогулянки та користування спільним простором є відправною точкою, що охоплює найрізноманітніші види діяльності людини [8]. Довший час пішохідний рух вважали лише частиною вуличного руху і способом пересування, який окреслювали термінами «потoki пішоходів» та «пропускна здатність». Однак пішохідний рух означає й також, що людина контактує з іншими людьми, поділяє з ними простір. У такому випадку ходіння пішки стає особливою формою єднання між містянами: «А от покращення умов для пішоходів не просто заохочує піше пересування, а й – що найважливіше – підвищує якість життя. Отже, йдеться не про «пішоходопотоки», а про цілу множину проблем і тем, які стосуються умов життя і якості перебування людини в місті» [2].

Дослідниця міських перетворень Олена Трубіна висуває тезу, що одним із вимірів реальності є місто як множинність мереж соціальної взаємодії. Досвід мікроавтобуса – мікромісця соціальної інтеракції – знайомить з епізодами миттєвої кооперації пасажирів під час збору та передачі готівки водієві [29].

Ці тези лише підтверджують висновок, що місто і його процеси тісно пов'язані з мешканцями. Оскільки місто як простір швидко трансформується, це спричиняє трансформації й у міській спільноті, а сайти, що висвітлюють питання інфраструктури та урбаністики, виникають, аби обслуговувати потреби міської спільноти.

2.2. Пояснювальні журналістські матеріали з питань інфраструктури як системна просвітницька робота

Перший текст магістерського проекту «Експерименти над дорогами Львівщини: хто і за скільки їх ремонтує. Інфографіка» [10] покликаний пояснити, хто у місті та області відповідає за стан доріг, хто їх ремонтує, звідки беруть кошти, як наповнюють бюджет на ремонт доріг та що планують ремонтувати найближчим часом.

Ще однією причиною необхідності цього тексту-пояснення стало створення спеціального дорожнього фонду на ремонт доріг, на який розподіляли кошти окремо від державного бюджету. Після цього змінилась система фінансування ремонтів доріг у області.

Текст «Місто розумних і жорстких. Як регулюють світлофори у Львові» [12] є поясненням, для чого місту світлофори взагалі та як визначають, де їх встановити.

Приводом для його написання став спротив мешканців міста у соціальних мережах проти нового світлофорного об'єкта на лінії трамвая на Сихів. Зокрема новий світлофорний об'єкти спричинив затори у межах вулиці Угорської та проспекту Червоної Калини. Офіційні структури міста у поясненнях вказували, що цей світлофор був передбачений проектом будівництва трамвайної лінії.

Натомість у своєму пояснювальному тексті ми намагалися з'ясувати, які світлофори і на яких перехрестях варт встановлювати, як впливає на рух конкретний світлофор, який спричинив спротив мешканців, а також відповіли на питання, чому не скрізь вони необхідні.

Під час роботи над текстом елементом аналітичного жанру можна вказати моніторинг сайту публічних закупівель *Prozorro* на предмет вартості одного світлофорного об'єкта на ціле перехрестя та одного окремого світлофора, скільки місто придбало та скільки виділило коштів із міського бюджету на рік для реконструкції наявних або встановлення нових світлофорів тощо.

Щоб пояснити простими словами, для чого місту світлофори, були потрібні коментарі від фахівців у галузі правил дорожнього руху та міського планування. Елементом прогнозу є плани на майбутні закупівлі, які озвучив представник керівного департаменту, що дозволяє попередити уточнювальні питання мешканців, чи будуть цього року встановлені на їхній вулиці світлофори.

Третій текст «Заморожена Ряшівська. Чому три кілометри вулиці будують сім років» [9] став відповіддю на петицію мешканців щодо добудови вулиці, яку мали збудувати ще до «Євро-2012».

Оскільки проект кілька років був «заморожений», а міські чиновники не могли дати чіткої відповіді, чи виділятимуть кошти на будівництво у 2019 році, для пояснювального тексту довелося працювати із архівним публікаціями та документами.

Зокрема з ухвалами Львівської міської ради від 2008-2009 років, коли озвучили перші плани щодо вулиці і до розподілення бюджетних коштів упродовж 2009-2018 років.

Формати подачі всіх трьох текстів методам та ознакам пояснювальної журналістики, які ми з'ясували вище. Мова викладу матеріалу – спрощена, без професійних термінів, а цифри та дати викладені інфографікою.

Формати подачі опрацьованих матеріалів передбачають використання аналітичних жанрів, зокрема що стосується співставлення коментарів експертів та аналізу використання коштів. Жанр коментаря застосовували власне як коментарі експертів. У деяких випадках, аби використати у тексті лише коментар, доводилось записувати ціле інтерв'ю. Зокрема так сталося під час роботи над текстом про фінансування ремонтів доріг, коли з інтерв'ю з тодішнім очільником області Олегом Синюткою використали лише його цитату, яка була найбільш інформативною. Власне, робота над цими текстами показала, наскільки важливо відрізнити коментарі професійних експертів від їхнього піару.

Елементом новини, власне, стала цифрова інформація, яка не була відома читачам раніше: скільки коштів виділили і витратили на ремонт доріг, скільки світлофорів закупили для Львова за рік тощо.

Подати одну із тем у форматі лонгвідів не застосовувати свідомо, адже, як показує аналіз переглядів матеріалів на сайті, читачі сайту «Твоє місто» наразі не готові читати довгі за об'ємом тексти та аналітичні теми.

Якщо проаналізувати реакцію читачів на тексти, то додаткові запитання, здебільшого, виникли до того, які дороги ремонтуватимуть наступного року. Це наштовхнуло на подальші теми для новин.

Що стосується тексту про світлофори, то реакція на нього була неоднозначна, адже більшість водіїв, які коментували пости у групах та на Facebook-сторінці сайту, все ж переконували, що світлофори – це зло, яке створює затори для автомобілістів.

На третій текст реагували більш активно, адже йому передувала петиція від мешканців, які вимагали відновити роботи з будівництва вулиці. Після цього тексту, за коментарями аудиторії, стало зрозуміло, що вдалось з'ясувати причини, чому цей проект так довго не можуть втілити, та їх пояснити читачам.

Висновки до розділу

Попри те, що урбаністика відійшла від класичного планування, архітектури та транспортних моделей ще близько тридцяти років тому, цікавість у самих мешканців міст вона почала викликати не так давно. Завдяки міському активізму урбаністичні теми почали викликати попит у всіх учасників руху – автомобілістів, пішоходів, велосипедистів, мало мобільних груп.

Це спровокувало й виникнення спершу міських блогів активістів, а згодом – повноцінних видань про міське планування, його вплив та значення для містян, методи, якими мешканці можуть впливати на спільний простір.

У межах роботи над дослідженням вдалось опублікувати три тексти, зокрема про фінансування ремонтів обласних доріг, значення світлофорів для міста та про причину «замороження» проекту будівництва вулиці, яка мала стати однією з ключових кільцевих магістралей міста.

Під час роботи над текстами послуговувались порадами практиків, які визначили та описали у першому розділі, а також намагались простежити реакцію на ці публікації. Зокрема найбільш активно аудиторія зреагувала саме на третій текст, адже його виходу передувала петиція, яку підтримали мешканці.

Завдяки реакції аудиторії також можна зрозуміти, яку інформацію вона сприйняла так, як її намагався подати автор, а які прийоми аудиторія сприймати не готова. Крім цього, завдяки фітбеку можна знайти ідеї для майбутніх публікацій.

ВИСНОВКИ

Визначення пояснювальної журналістики як окремого формату подачі інформації виникає у 1980-х, завдяки таким практикам, як Рой Пітер Кларк, Джин Паттерсон, Піттер Рінеарсон. Зокрема завдяки останньому у Пулітцерівській премії засновують окрему номінацію за *explanatory journalism* – пояснювальну журналістику. Її лауреати до кінця 90-х намагалися пояснювати складні теми екології, військових конфліктів та терактів завдяки пояснювальним прийомам, які у своєму есе сформулював Рой Пітер Кларк.

Серед іншого, він радить обрати для публікації просту мову, «наче ви розповідаєте історію для мами», цифри замінити на візуалізацію, уникати професійних термінів, або, якщо їх неможливо уникнути, – давати їм окреме визначення, подавати інформацію дозовано, аби людина змогла її сприйняти, повторювати ключову інформацію, не перебільшувати зі статистикою, використовувати прості приклади тощо. І Кларк, і Паттерсон не винаходили «нові жанри», вони фіксували тенденції та потреби сучасної їм журналістики

Критики пояснювальної журналістики акцентували на перебільшенні її ролі та зауважували, що цей формат не може описати все, оскільки, з одного боку, вимагає від автора на довгий час зануритись лише в одну тему. З іншого боку, є теми, які не можна пояснити повністю через відсутність інформації. Проте пояснювальна журналістика й не повинна описувати всі явища по події. Вона покликана доступно пояснити складні речі, яких вимагає аудиторія.

Другий етап розвитку пояснювальної журналістики припадає на 2014 рік, коли у Штатах виникає видання *Vox* та аналогічні розділи-пояснення у відомих світових виданнях. За короткий час *Vox* відкривають в Україні, а разом із ним великі мультимедійні пояснювальні матеріали публікують *Texty.org.ua*. Менші за об'ємом та використанням ознак логіду пояснювальні тексти розвивають *ВВС Україна*, *The Бабель* тощо. Пояснювальних текстів також вимагають і локальні медіа.

Пояснювальна журналістика як формат використовує низку аналітичних та інформаційних жанрів. Зокрема під час роботи журналіст послуговується аналітикою, елементами новини, коментаря та інтерв'ю. Перевагою сучасного етапу розвитку пояснювальних матеріалів є те, що статистику та цифрову інформацію, можна оперативнo розмістити у доступному форматі інфографік. Програми для їх створення не вимагають значних ресурсів, на що нарікали пояснювані минулого століття.

Майже одночасно з розвитком пояснювальної журналістики у 2010-х у світі змінюється парадигма підходів до організації міського простору, планування та урбаністики, що вимагає простих пояснень для мешканців цих міст.

У ЄС затверджують низку програм, серед яких «Біла книга транспорту», яка декларує перехід на екологічний громадський транспорт, стримування автомобілізації, розвиток велоінфраструктури та пішохідного руху. Ці течії підхоплюють місцеві активісти, завдяки яким зростає інтерес мешканців до міських тем.

Дослідники міських територій (Йен Гейл та Олена Трубіна) відзначають, що важливу роль для ототожнення мешканців міста з просторами міста відіграють так звані спільні простори – площі та вулиці, якими щодня послуговуються тисячі містян. Це лише доводить тезу, що місто і його процеси тісно пов'язані з мешканцями. Оскільки місто як простір швидко трансформується, це спричиняє трансформації й у міській спільноті, а сайти, що висвітлюють питання інфраструктури та урбаністики, виникають, аби обслуговувати потреби міської спільноти.

На фоні цього виникають як вузькоспеціалізовані видання про урбаністику *CityLab*, *Pragmatika*, *Mistosite*, «Хмарочос», «БЖ», так і тематичні матеріали у глобальних медіа.

Таким чином, активна міська спільнота почала впливати не лише на мешканців загалом, а й на інформацію, що стала підґрунтям для розвитку

урбаністичної тематики в пояснювальній журналістиці, та стала споживачем цієї інформації.

Під час роботи над власними матеріалами, ми намагалися врахувати як принципи пояснювальної журналістики, так і актуальний урбаністичний напрямок.

У тексті про витрати на ремонт доріг області пояснюється, хто відповідає за фінансування ремонтів: сільська чи міська ради, область, держава, аби люди могли розуміти, до кого звертатися у разі необхідності. Статистичну інформацію розмістили інфографікою, аби не перевантажувати текст цифрами.

Текст про світлофори був написаний у контексті міського конфлікту, що вимагав пояснення. Міські активісти часто теґали видання, аби журналісти пояснили, чому світлофор встановили саме на тому перехресті.

У третьому тексті ми аналізуємо, чому одну з вулиць Львова, яка мала стати кільцевою магістраллю, не змогли збудувати за сім років, куди зникли гроші, які виділила держава, та чому складно продовжити її будівництво не лише фінансово, а й юридично. Цей текст отримав широкий розголос та відгук від аудиторії.

Проаналізовані у межах роботи матеріали демонструють те, що тексти урбаністичного спрямування вимагають від журналістів послуговуватись тими ж методами, що тексти на інші теми: простота мови, спрощення статистичної інформації, уникнення термінів тощо. Теми інфраструктурного спрямування – не вичерпні, а отже – мають попит серед аудиторії та перспективи для розвитку форм подачі й застосування нових жанрів у подальшому.

СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боброва А., Вербицький І. Що таке урбаністика? Коротка історія і шість визначень [Електронний ресурс] / Анастасія Боброва, Іван Вербицький. – Mistosite. – 18.10.18. – Режим доступу :

<https://mistosite.org.ua/ru/articles/shcho-take-urbanistyka-korotka-istoriia-i-shist-vyznachen>

2. Боброва А., Вербицький І. Йен Гейл: «Справедливе місто – це те місто, яке орієнтується на потреби незахищених груп» [Електронний ресурс] / Анастасія Боброва, Іван Вербицький. – Mistosite. – 3.05.18. – Режим доступу :

<https://mistosite.org.ua/articles/yen-gel-spravedlyve-misto-tse-te-iake-oriiientuietsia-na-potreby-nezakhyshchenykh-hrup?locale=uk>

3. Брехня-2018. Як кандидати в президенти та лідери партій брехали та маніпулювали у передвиборчий рік. Рейтинг маніпуляторів та брехунів VoxCheck [Електронний ресурс], Vox Ukraine. – 2019. – Режим доступу :

<https://voxukraine.org/longreads/lie-2018/index.html>

4. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навч. посіб. / за загал. ред. В. Ф. Іванова. – К.: Академія Української Преси, 2011. – 262 с.

5. Вся українська музика за 2018 рік [Електронний ресурс], Texty.org.ua. – 2019. – Режим доступу :

<http://texty.org.ua/d/2019/aprize/>

6. Гачкаєва А., Шомова С. Мультимедійна журналістика / А. Гачкаєва, С. Шомова. М: Высшая школа экономики, 2016. – 413 с.

7. Головка Х., Коваленко О. Правила репортажу Павела Решки: «Навпроти квартири Путіна я побачив путінську Росію» [Електронний ресурс] / Христина Головка, Олексій Коваленко. – Media Sapiens. – 28.10.14. – Режим доступу :

https://ms.detector.media/mediaprosvita/master_clas/pravila_reportazhu_pavela_reshki_navproti_kvartiri_putina_ya_pobachiv_putinsku_rosiyu/

8. Гейл Й. Міста для людей / Йен Гейл [пер. з данської О. Любарська]. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2018. – 304 с.

9. Ейсмунт. В. Заморожена Ряшівська. Чому три кілометри вулиці будують сім років [Електронний ресурс] / В. Ейсмунт, Твоє місто. – 2018. – Режим доступу :

http://tvoemisto.tv/exclusive/zamorozhena_ryashivska_chomu_try_kilometry_vulytsi_buduyut_sim_rokiv_97244.html?fbclid=IwAR37aua0-UrSkr0BXuM7u4fkedxMRDgZdUerc4yUF9Yc4DEdp8TjhXMBnyU

10. Ейсмунт. В. Експерименти над дорогами Львівщини. Хто і за скільки їх ремонтує. Інфографіка [Електронний ресурс] / В. Ейсмунт, Твоє місто. – 2018. – Режим доступу :

http://tvoemisto.tv/exclusive/yak_remontuyut_dorogy_lvivshchyny_95668.html?fbclid=IwAR3TETjLAD8-XGjq20nzgeOkQL_64D1msADuPcVcjZYQocLxF7ohcX8Um4Q

11. Ейсмунт. В. Місто коротких відстаней. Як розробляють План сталої мобільності для Львова [Електронний ресурс] / В. Ейсмунт, Твоє місто. – 2019. – Режим доступу :

http://tvoemisto.tv/exclusive/misto_korotkyh_vidstaney_yak_rozroblyayut_plan_staloi_mobilnosti_dlya_lvova_99249.html

12. Ейсмунт. В. Місто розумних та жорстких. Як регулюють світлофори у Львові [Електронний ресурс] / В. Ейсмунт, Твоє місто. – 2018. – Режим доступу :

http://tvoemisto.tv/exclusive/navishcho_lvovu_svitlofory_96844.html?fbclid=IwAR1kMCfr4ywnnggEpSotXbNdBYPLUH_3_Xp_i8OZxx68XTRi02vSKUfL2Qy4

13. Заяви про відставку, госпіталізація, домашній арешт. Що відбувається з підозрюваними в убивстві Катерини Гандзюк – ключові подробиці [Електронний ресурс], The Бабель. – 2019. – Режим доступу :

<https://thebabel.com.ua/texts/28456-zayavi-pro-vidstavku-gospitalizaciya-domashniy-aresht-shcho-vidbuvayetsya-z-pidozryuvanimi-u-vbivstvi-katerini-gandzyuk-klyuchovi-podrobici>

14. Звіт ООН «Перспективи світової урбанізації» (2011) [Електронний ресурс] – Режим доступу :
<https://www.un.org>
15. Каїро А. Функціональне мистецтво: вступ до інфографіки та візуалізації / Альберто Каїро [переклад з англ. Л. Белея за ред. Р. Скакуна]. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2017. – xviii + 350 с.
16. Колисниченко А. Настольная книга журналиста / А. Колисниченко. – М: Аспект Пресс, 2016, – 400 с.
17. Колесник Ф. Все, что вы хотели знать про объяснительную журналистику [Електронний ресурс] / Филипп Колесник. – Афиша Daily – 28.072014. – Режим доступу :
<https://daily.afisha.ru/archive/vozduh/technology/vse-chto-vy-hoteli-znat-pro-obyasnitelnuyu-zhurnalistiku/>
18. Красильщик І. «Навіщо люди ходять на Медузу». 2018. 17 травня. – Аудіозапис : Із особистих архівів, В. Ейсмунт
19. Матейчик В. П. Формування програм сталого розвитку міських транспортних систем / В. П. Матейчик, М. Смешек, В. О. Хрутьба, В. І. Зюзюн / Вісник Нац. транспортного ун-ту. – 2014. – №29(1). – с. 158–172.
20. Мережа автобусних маршрутів [Електронний ресурс], Texty.org.ua. – 2019. – Режим доступу :
http://texty.org.ua/d/2019/bus_network/
21. Миколаєнко Н. Аналізуй як Рахманін [Електронний ресурс] / Надія Миколаєнко. – MediaLab. – 4.09.19. – Режим доступу :
<http://medialab.online/news/rakhmanin/>
22. Михайлин І. Основи журналістики : підручник / Ігор Михайлин. – 5-те вид., перероб. та допов. – К: Центр учбової літератури, 2011. – 494 с.
23. Павлів В. Репортаж: Між фактами та емоціями. Практичний посібник для журналістів / Володимир Павлів. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2015. – 120 с.

24. Продавці рейтингів. База псевдосоціологів [Електронний ресурс], Texty.org.ua. – 2019. – Режим доступу :

<http://texty.org.ua/d/socio/>

25. П'ять років Порошенка у цифрах і фактах. Яку країну лишає президент [Електронний ресурс], BBC Україна. – 2019. – Режим доступу :

<https://www.bbc.com/ukrainian/features-48011503>

26. Савина А. Рой Питер Кларк об объяснительной журналистике в 1980-х и сейчас [Електронний ресурс] / Анна Савина. – Medium – 3.04.2015. – Режим доступу :

<https://medium.com/russian/%D1%80%D0%BE%D0%B9-%D0%BF%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%80-%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%80%D0%BA-%D0%BE%D0%B1-%D0%BE%D0%B1%D1%8A%D1%8F%D1%81%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B9-%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B5-%D0%B2-1980-%D1%85-%D0%B8-%D1%81%D0%B5%D0%B9%D1%87%D0%B0%D1%81-7bf45b2e1282>

27. Сломан С., Фернбах Ф. Ілюзія знання. Чому ми ніколи не думаємо на самоті / Стівен Сломан, Філіп Фернбах [переклад з англ. М. Лузіна]. К: Yakaboo Publishing, 2018. – 344 с.

28. Трубина Е. Г. Город в теории / Елена Трубина. – М.: Новое литературное обозрение, 2011. – 520 с.

29. Трубина Е. Г. Современная урбанистика / Е. Г. Трубина – Екатеринбург.: Издательство Уральского государственного университета имени О. М. Горького, 2008. – 319 с.

30. У нас погані новини [Електронний ресурс], Texty.org.ua. – 2018. – Режим доступу :

<http://texty.org.ua/d/2018/mnews/>

31. Action Plan of Urban Mobility [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу :

https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/urban/urban_mobility/doc/2009_urban_mobility_leaflet_en.pdf

32. Bloom S. G. Inside the Writer`s Mind: Writing narrative journalism / Bloom S. G., – Hoboken : Wiley-Blackwell, 2002. – 279 p.

33. Benton J. How Vox.com was built in 9 weeks, not 9 months [Электронный ресурс] / Joshua Benton – NiemanLab – 6.06.2014. – Режим доступа :

<https://www.niemanlab.org/2014/06/how-vox-com-was-built-in-9-weeks-not-9-months/>

34. Branch J. Snow Fall [Электронный ресурс] / John Branch – The New York Times. – Режим доступа :

<http://www.nytimes.com/projects/2012/snow-fall/index.html#/?part=tunnel-creek>

35. Burg N. A brief history of Explanatory Journalism [Электронный ресурс] / Natalie Burg. – Contently – 23.04.2014. – Режим доступа :

<https://contently.com/2014/04/23/a-brief-history-of-explanatory-journalism/>

36. Cairo. A. Data Journalism needs to up its own standarts [Электронный ресурс] / Alberto Cairo – NiemanLab – 9.07.2014. – Режим доступа :

<https://www.niemanlab.org/2014/07/alberto-cairo-data-journalism-needs-to-up-its-own-standards/>

37. Carol A. E. What Can the U.S. Health System Learn From Singapore? [Электронный ресурс] / Aaron E. Carol – The New York Times – 22.04.2019. – Режим доступа :

<https://www.nytimes.com/2019/04/22/upshot/singapore-health-system-lessons.html>

38. Cohn N. How Does Joe Biden Fit Into a Changing Democratic Party? [Электронный ресурс] / Nate Cohn – The New York Times – 25.04.2019. – Режим доступа :

<https://www.nytimes.com/2019/04/25/upshot/2020-biden-bet-older-moderates.html>

39. Clark R. P. Making hard facts easy reading / Roy Peter Clark. – Washington Journalism Review – 1984.

40. Clark R. P. A New explanatory journalism can be built on a strong foundation [Электронный ресурс] / Roy Peter Clark. – Poynter – 24.05.2014. – Режим доступа :

<https://www.poynter.org/reporting-editing/2014/a-new-explanatory-journalism-can-be-built-on-a-strong-foundation/>

41. David Hanners, William Snyder, and Karen Blessen of The Dallas Morning News [Электронный ресурс]. – The Pulitzer Prizes – 1989. – Режим доступа :

<https://www.pulitzer.org/winners/david-hanners-william-snyder-and-karen-blessen>

42. Deahl R. What is narrative journalism? [Электронный ресурс] / Raichel Deahl. – The Balance careers – 20.12.2018. – Режим доступа :

<https://www.thebalancecareers.com/what-is-narrative-journalism-2316035>

43. Gareth Cook of The Boston Globe [Электронный ресурс]. – The Pulitzer Prizes – 2005. – Режим доступа :

<https://www.pulitzer.org/winners/gareth-cook>

44. Gibson O. Leaked papers give Fifa ethics committee new credibility crisis [Электронный ресурс] / Owen Gibson. – The Guardian – 3.04.2016. – Режим доступа :

<https://www.theguardian.com/news/2016/apr/03/leaked-papers-fifa-ethics-committee-credibility-crisis-juan-pedro-damiani-eugenio-figueroa>

45. Harris Jr. Roy J. Pulitzer's Gold. A Century of Public Service Journalism, revised and updated edition / Roy J. Harris Jr. – New York: Columbia University Press, 2015, – 488 p.

46. Hooker R. W. Former Times editor Eugene Patterson, who championed civil rights and journalistic excellence, dies at 89 [Электронный ресурс] / Robert W. Hooker. – Santa Bay Times – 13.01.2013. – Режим доступа :

<https://www.tampabay.com/news/obituaries/former-times-editor-eugene-patterson-who-championed-civil-rights-and/1270371>

47. International Consortium of Investigative Journalists, McClatchy and Miami Herald [Электронный ресурс]. – The Pulitzer Prizes – 2017. – Режим доступа :

<https://www.pulitzer.org/winners/international-consortium-investigative-journalists-mcclatchy-and-miami-herald>

48. Jon Franklin of The Baltimore Evening Sun [Электронный ресурс]. – The Pulitzer Prizes – 1985. – Режим доступа :

<https://www.pulitzer.org/winners/jon-franklin>

49. Malik O. Quick thoughts about The Upshot [Электронный ресурс] / Om Malik – Om.co. – Режим доступа :

<https://om.co/2014/04/22/new-york-times-upshot-review/>

50. Mark Johnson, Kathleen Gallagher, Gary Porter, Lou Saldivar and Alison Sherwood of Milwaukee Journal Sentinel [Электронный ресурс]. – The Pulitzer Prizes – 2011. – Режим доступа :

<https://www.pulitzer.org/winners/mark-johnson-kathleen-gallagher-gary-porter-lou-saldivar-and-alison-sherwood>

51. Mike Toner of The Atlanta Journal-Constitution [Электронный ресурс]. – The Pulitzer Prizes – 1993. – Режим доступа :

<https://www.pulitzer.org/winners/mike-toner>

52. Rinearson P. Making it fly – the Boeing 757 [Электронный ресурс] / Peter Rinearson – The Seattle Times – 19.06.1983. – Режим доступа :

<http://old.seattletimes.com/news/business/757/>

53. Schmidt T. R. Rewriting the Newspaper: The storytelling movement in American print journalism / Schmidt T. R., – Columbia : University of Missouri, 2019. – 180 p.

54. Staff of The New York Times [Электронный ресурс]. – The Pulitzer Prizes – 2002. – Режим доступа :

<https://www.pulitzer.org/winners/staff-53>

55. Setrakian L. Single-story sites like Syria Deeply have lessons to offer the rest of the news business [Электронный ресурс] / Lara Setrakian –NiemanLab – 15.01.2013. – Режим доступа :

<https://www.niemanlab.org/2013/01/lara-setrakian-single-story-sites-like-syria-deeply-have-lessons-to-offer-the-rest-of-the-news-business/>

56. Talen E. Charter of the New Urbanism / Emily Talen, New York: Routledge, 2013. – 320 p.

57. The Panama Papers [Электронный ресурс]. – International Consortium of Investigative Journalists – 2016. – Режим доступа :

<https://www.icij.org/investigations/panama-papers/the-power-players/>

58. Van Der Zee R. How Amsterdam became the bicycle capital of the world [Электронный ресурс] / Renate van der Zee. – The Guardian. – 5.05.2015. – Режим доступа :

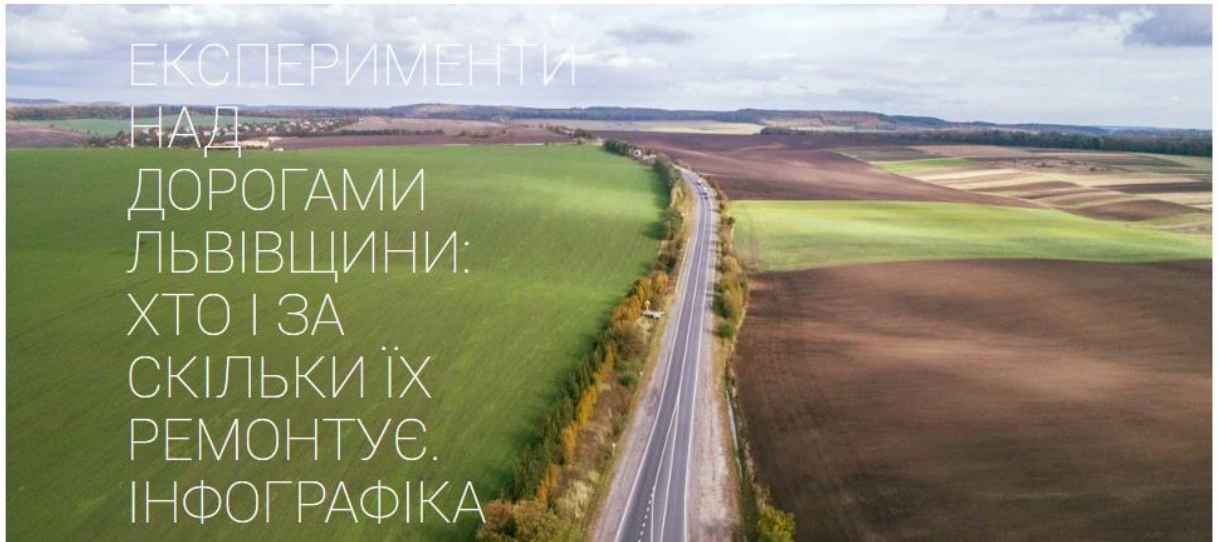
<https://www.theguardian.com/cities/2015/may/05/amsterdam-bicycle-capital-world-transport-cycling-kindermoord>

59. What is explanatory journalism [Электронный ресурс] / Brookings Institution – YouTube – 25.02.2016. – Режим доступа :

<https://www.youtube.com/watch?v=p9XHSrB9cqk>

60. White Paper [Электронный ресурс]. – 2011. – Режим доступа :

http://brdo.com.ua/wp-content/uploads/2016/01/1_Bila-knyga-transport-plan-rozvytku-yedynogo-yevropey-skogo-transportnogo-prostoru-na-shlyahu-do-konkuretnospromozhnoi-ta-resursoefektyvnoi-.pdf

20:40

17 вересня 2018

44
👍 Подобається
📄 Поширити
🐦 Твіт

Для ремонту українських доріг 2018 рік став експериментальним. Із 1 січня кошти на ремонт та утримання доріг перерозподілили між Укравтодором та місцевими органами влади в областях, а для фінансування доріг створили окремий фонд. Tvoemisto.tv спробувало розібратися, кому належать дороги Львівської області та хто і за скільки їх ремонтує.

Хто відповідає за дороги Львівщини

Всі українські дороги є власністю держави. Втім після ухвалення у листопаді 2016 року Закону України [«Про внесення змін до деяких законів України щодо реформування системи управління автомобільними дорогами загального користування»](#), який запрацював 1 січня 2018 року, всі автошляхи України поділили між Укравтодором та обласними органами влади.

👁️ 3693
💬 0

Загалом по Україні дороги розподілили таким чином: із загальної мережі 170 тис. км доріг 120 – на балансі облдержадміністрацій, решта – 50 тис. км – під керівництвом Укравтодору (регіональними представництвами якого є Служби автомобільних доріг).

Протяжність усіх доріг Львівської області сягає **8 тис 405 км**. На баланс департаменту дорожнього господарства, транспорту та зв'язку ЛОДА передали **дороги місцевого значення** (6526 км), а Служби автомобільних доріг опікуються дорогами загального користування **державного значення** (1884,6 км).

Із січня 2018 року в Україні запрацював **Державний дорожній фонд**, кошти до якого надходять за рахунок акцизного податку на нафтопродукти, ввізного мита та плати за проїзд великобаритного транспорту. Тож у держави з'явився окремий фонд, який фінансує виключно дороги, зокрема державного та місцевого значення. Цього року у фонд виділили рекордні для українських доріг **47 млрд гривень**. Кошти фонду розподіляють за наступною формулою: **60%** – в Укравтодор, **35%** – для ОДА та ще **5%** – на безпеку дорожнього руху.

«Загальна сума коштів, які залучають на ремонт доріг із різних джерел фінансування, зростає впродовж року, оскільки на Львівщині триває митний експеримент, кошти від якого постійно надходять», – розповідає очільник департаменту дорожнього господарства, транспорту та зв'язку Львівської ОДА Роман Кокотайло.

Із дорожнього фонду на ремонт і експлуатацію доріг через Службу автомобільних доріг залучили 265 млн гривень та 170,7 млн відповідно. Для ОДА від дорожнього фонду надійшло 383,2 млн на ремонт та 200 млн грн на експлуатацію.

Цього року на Львівщині запланували відремонтувати 426,5 км доріг. Для порівняння, у 2015 році відремонтували 161,7 км, 2016 – 506,2, а у 2017 – 603,4 км доріг.

Хто ремонтує обласні дороги

У інтерв'ю виданню [Big Money](#) міністр інфраструктури України Володимир Омелян розповів, що середній або капітальний ремонт 1 км дороги коштує 10 млн гривень. Утім вартість кожної дороги **розраховують індивідуально** після складання дефектного акта.

вартість середнього або капітального ремонту 1 км дороги

10 000 000 ГРН

вартість кожної дороги розраховують індивідуально після складання дефектного акта

MICTO.UA
P&A FOR HIGHWAYS

The infographic features a dark purple background with a blurred image of road construction workers and machinery. The text is in white and light blue. The main headline is in a large, bold, white font, and the sub-headline is in a smaller, light blue font. The logo for MICTO.UA is in the bottom right corner.

Підрядників робіт визначають через сайт електронних закупівель Prozorro. Капітальному ремонту вулиць та будівництву нових доріг передуює виготовлення проекту. Поточні ремонти можуть виконувати й без нього.

За результатами торгів, які проводили упродовж цього року, більшість тендерів Служби автомобільних доріг виграло ТзОВ «Онур Конструкціон». Серед останніх тендерів компанії – ремонт доріг Ясенів – Золочів (164,4 млн гривень), [Львів – Пустомити – Меденичі](#) (225 млн гривень) та нова [транспортна розв'язка біля Львова](#) (за 27 млн гривень).

Ще одним лідером серед підрядників є ТОВ «Автомагістраль Південь». Зокрема компанія займається ремонтом дороги [Львів – Шегині](#) (156,7 млн грн), [Нижанковичі – Стрий](#) (13,55 млн гривень), Стрілків – Дідушичі (44,78 млн гривень).

Серед переможців тендерів на ремонти доріг ОДА також низка замовлень для ТОВ «Автомагістраль Південь» (Стрий – Меденичі), ТДВ Шляхове ремонтно-будівельне управління №65 (Колоденці – Старий Яричів, Вибранівка – Отиневичі, Кологури – Лучани), ТзОВ «Дрог-Буд» ([Золочів – Красне](#)) тощо.

«Таким великим компаніям, як «Онур» чи «Автомагістраль Південь» на Львівщині немає достатньої конкуренції. Тому, ймовірно, ці компанії виграють більшість тендерів. Їхня перевага над іншими компаніями – стабільні фінансові і технічні можливості», – вважає голова ЛОДА Олег Синютка.

У свою чергу експерти Українського кризового медіа-центру переконані, що для ефективного використання коштів Дорожнього фонду необхідна саме реальна конкуренція серед компаній-підрядників.

Візуалізація Українського кризового медіа-центру

Натомість за словами Романа Кокотайла, в середньому на один тендер із ремонту обласних доріг подається 4,5 учасники, що є показником конкурентного ринку підрядників.

«Завдяки електронним торгам через Prozorro, області вдалось зекономити 7,5-8% коштів», – підсумовує керівник профільного департаменту.

Читайте також: [Які дороги ремонтуватимуть на Львівщині у 2019 році](#)

Що входить у ремонт дороги

Залежно від виду ремонту – плановий, середній, капітальний, ямковий, – він включає підготовчі роботи, заміну чи будівництво дорожнього покриття, водовідведення, корчування зелених насаджень, нанесення розмітки та встановлення дорожніх знаків, освітлення вздовж траси, населених пунктів та на пішохідних переходах, встановлення штучних споруд, відбійників та інших об’єктів дорожньої інфраструктури.

Як контролювати та куди скаржитись на якість

Після ремонту дороги приймає у експлуатацію Державна архітектурно-будівельна інспекція (ДАБІ), після чого з підрядником підписують акт виконаних робіт та здають об’єкт у експлуатацію.

За словами Олега Синютки, до контролю якості доріг можуть долучатися місцеві мешканці, зокрема звертатися на [гарячу лінію області](#) або у місцеві та обласні [профільні управління](#).

ЩО З МОЄЮ ДОРОГОЮ?

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ХОЧЕШ ДІЗНАТИСЯ ПРО ДОЛЮ СВОЄЇ ДОРОГИ?

* Залучи для роботи антикорупційних експертів та активістів свого регіону

#USAID_Взаємодія!

Візуалізація Українського кризового медіа-центру

Крім цього, нещодавно у ЛОДА презентували [інтерактивну мапу](#) з усіма ремонтами в області, де можна переглянути інформацію про підрядника і стан виконання. Аналогічну мапу можна переглянути на [сайті](#) Служби автомобільних доріг.

«За останні два роки підрядники стали більш акуратні, та й крадіжок поменшало. Якщо раніше було дуже багато дзвінків: "А туди поїхав автомобіль, завантажений асфальтом чи матеріалами, які були передбачені для дороги", то фактично цього року таких дзвінків немає», – каже Олег Синютка.

Читайте також: [Як поскаржитись онлайн на неякісні будівельні роботи на Львівщині. Інструкція](#)

Поточний середній ремонт доріг, а це загалом понад 80% від усієї кількості, ДАБІ не контролює. Згідно з законодавством, держконтроль здійснюють тільки при введенні в експлуатацію об'єкта після капітального ремонту чи реконструкції.

Натомість Львівщина впровадила послугу незалежного технічного нагляду за виконанням ремонту доріг. Зокрема через Prozorro визначають спеціалізовані організації, у тому числі й приватної власності, які беруть проби асфальту, після чого підрядник може здати об'єкт у експлуатацію.

У травні цього року ЛОДА підписала угоду про співпрацю з Національним Секретаріатом CoST та Трансперенсі Інтернешнл Україна, завдяки чому дані про інфраструктурні проекти можна переглянути на сайті [«Прозора інфраструктура»](#).

Пріоритет за найпопулярнішими

Перелік доріг, які ремонтуватимуть у першу чергу, формують залежно від кількості та завантаженості транспорту, який нею курсує, звернень і дотацій від місцевих бюджетів та її значення для країни.

«У першу чергу ремонтуємо дороги, які є радіальними до Львова, до інших областей та до кордонів. Після цього, ми беремось за ремонт доріг малого і великого кільця навколо Львова. Це дороги, які з'єднують усі районні центри. Наприклад йдеться про хордову дорогу Рава Руська – Великі Мости, Великі Мости – Кам'янка Бузька (до Гайок)», – каже Олег Синютка.

Щороку департамент дорожнього господарства має сформувати перелік доріг, які необхідно відремонтувати та погодити їх із депутатами ЛОДА та в Укравтодорі. Робити прогнози на наступний рік щодо ремонтів обласних доріг зарано, вважає голова області, оскільки ще немає готового і оприлюдненого проекту державного бюджету на 2019 рік.

«Наступного року ми плануємо у першу чергу завершити ремонт тих доріг, які розпочали цього року. Це, наприклад, Турка – Східниця (приблизно 8 км), Буськ – Вузлове (понад 3 км). Зі всієї протяжності доріг області, 80% потребують різного виду ремонту, починаючи від ямкового і завершуючи капітальним», – зауважив Роман Кокотайло.

За його словами, наступного року планують також продовжити ремонт на трасі Золочів – Красне, яка є важливою транспортною артерією області, Рава-Руська – Гайок, що є частиною міжобласної траси Львів – Радехів – Луцьк.

«Важким фактором включення доріг до списку ремонтів є співфінансування ремонтів із місцевих бюджетів, які ми залучаємо вже чотири роки. До кінця поточного року очікуємо отримати понад 40 млн місцевих коштів», – додає Роман Кокотайло.

Митний експеримент

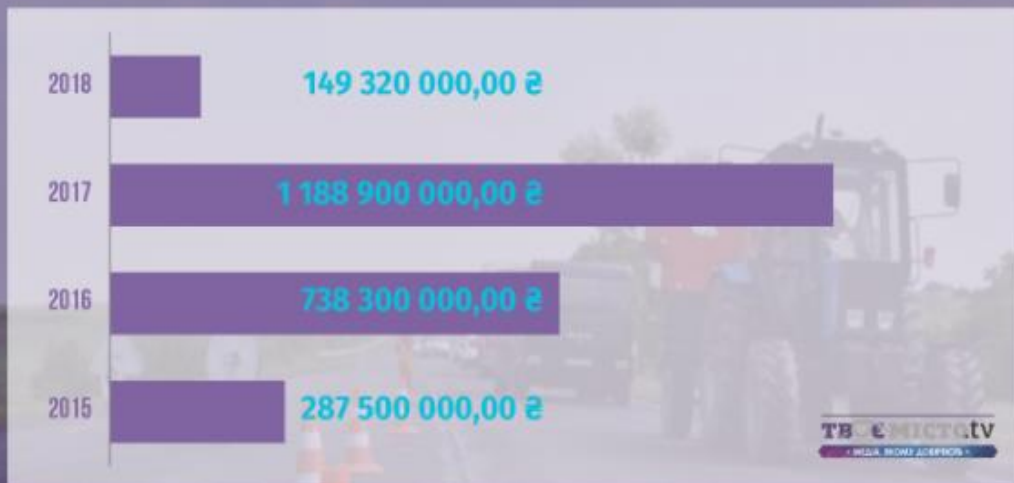
У 2015 році Львівщина стала однією з чотирьох областей, які [почали отримувати](#) 50% коштів із перевиконання митних платежів на ремонти доріг державного значення у регіоні. Сумарно за ці роки у Львівській області залучили понад 2 млрд гривень «митних» коштів. У перший рік [область отримала додаткових 287,5 млн гривень](#), за які запланували відремонтувати три автодороги: Львів – Радехів – Луцьк (Н-17), ділянки Львів – Сколе траси Київ – Чоп (на Будапешт, через Львів, Мукачево, Ужгород) (М-06) та частину автомобільної дороги Сколе – Славське (Т-14-24).

«Особливо успішним був 2017 рік, коли майже 1,2 млрд митного експерименту надійшло на ремонтні роботи по дорогах. 2018 рік був децю гірший, оскільки незважаючи на суттєві збільшення надходжень від митниці, індикативи, затверджені урядом, є надзвичайно високими і тому кількість коштів від перевиконання є значно меншою, ніж у попередні роки», – каже керівник області.

За підрахунками, у 2016 році з митного експерименту область отримала 738,3 млн гривень, а до осені 2018 – майже 149,3 млн гривень. Перехідний залишок від минулих років наразі становить 80,4 млн гривень.

ГРОШІ З МИТНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

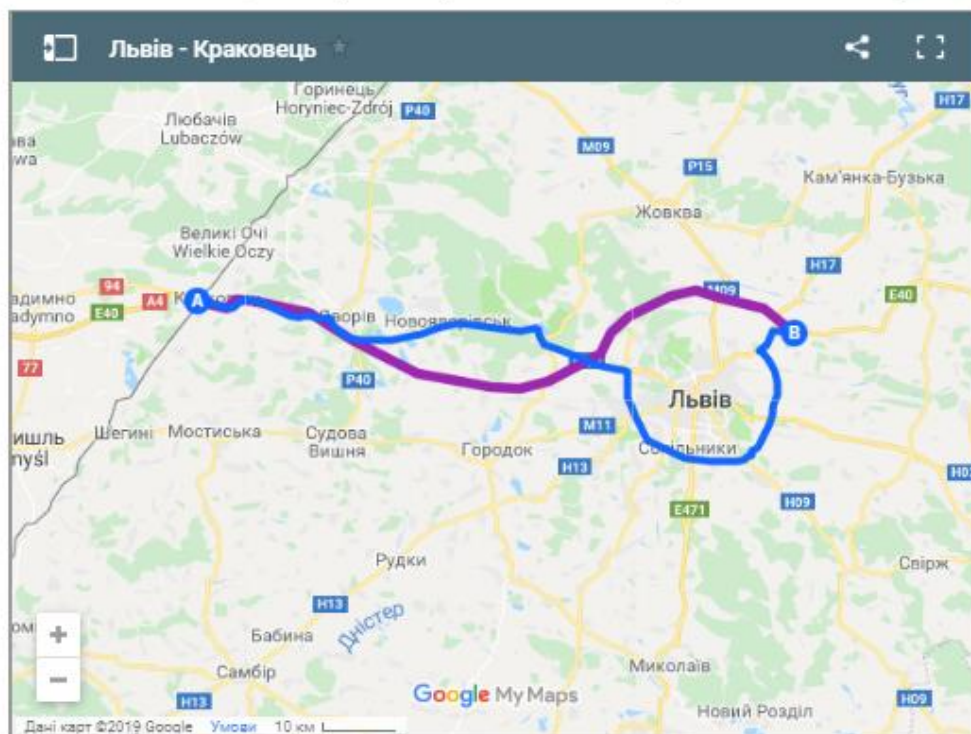

Північний обхід Львова і перша платна дорога

Про платні дороги в Україні заговорили у 2016 році. Перша концесійна дорога [має з'єднати](#) Львів та Краковець. Траса оминатиме населені пункти Наконечне, Наконечне-2, Яворів, Івано-Франкове та Львів через північний об'їзд. За попереднім проектом, траса технічної категорії 1а міститиме 4 смуги.

Північний обхід Львова і перша платна дорога

Про платні дороги в Україні заговорили у 2016 році. Перша концесійна дорога [має з'єднати](#) Львів та Краковець. Траса оминатиме населені пункти Наконечне, Наконечне-2, Яворів, Івано-Франкове та Львів через північний об'їзд. За попереднім проектом, траса технічної категорії 1а міститиме 4 смуги.

Фіолетовий – приблизний маршрут першої платної дороги, синій – наявна дорога Львів – Краковець

Нещодавно у своєму інтерв'ю каналу «Прямий» міністр інфраструктури України Володимир Омелян [повідомив](#), що тендер на будівництво платної дороги Львів – Краковець [планують оголосити](#) до кінця року, а приблизна [вартість проїзду](#) становитиме 20-70 євроцентів. Але ці кошти до обласного бюджету не надходитимуть.

«Не можна сказати, що якщо плата за дорогу поступає в бюджет, то це єдиний дохід із цієї дороги. Насправді будь-яке покращення інфраструктури збільшує надходження до бюджету. Уздовж дороги будуватимуть заправки та заклади харчування, які створюють робочі місця та даватимуть податки у обласний бюджет. Крім цього, на цій території будуть земельні ділянки, які стануть привабливими для виробничих потужностей», – вважає Олег Синютка.

Українське законодавство дозволяє будувати платні дороги, за умови альтернативного безкоштовного шляху. За словами голови ЛОДА, наразі дороги, які ведуть до кордону з Польщею, Угорщиною та Словаччиною – перевантажені, внаслідок чого – швидше руйнуються та вимагають частішого ремонту.

«Яскравий приклад перевантаження – це кільцева дорога Львова. Фактично вдень проїхати по нею проблематично, адже там постійна тягучка. Це великі втрати великі втрати. А от перша концесійна дорога також передбачає будівництво частини північного обходу Львова», – додає Олег Синютка.

Перша концесійна дорога має стати частиною міжнародного транспортного коридору Берлін/Дрезден – Вроцлав – Львів – Київ. За підрахунками ЛОДА, вартість дороги може становити 19 млрд гривень. Перші 25 років дорога [перебуватиме](#) у власності інвестора, який її збудує, після чого вона перейде у власність держави.

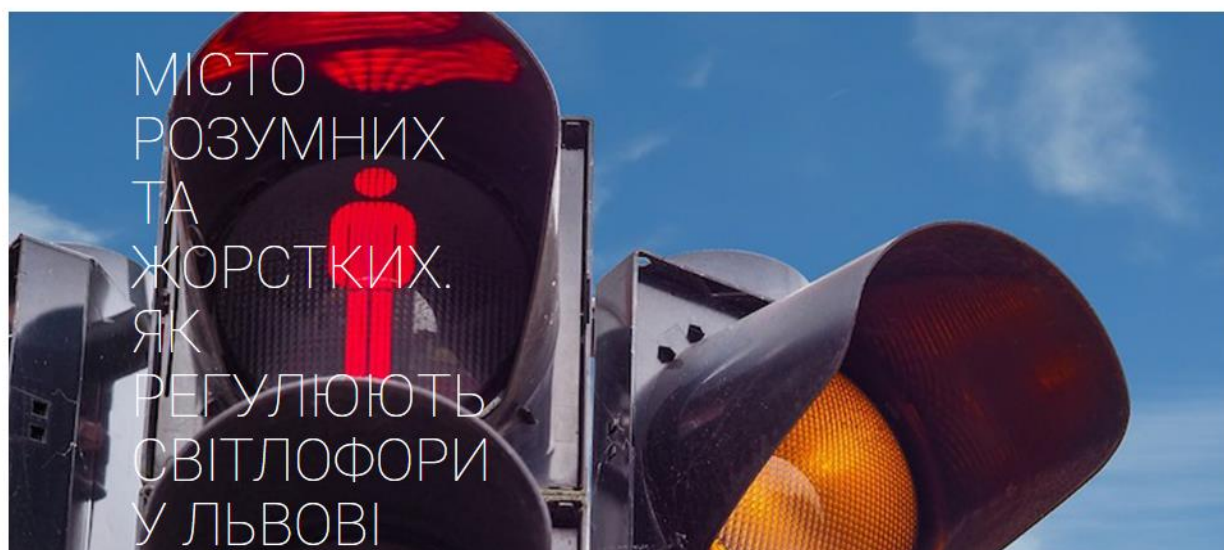
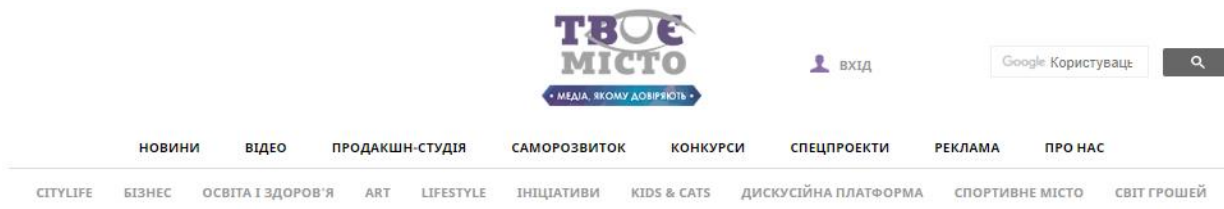
Північний обхід Львова може коштувати 5,5 млрд гривень. Новозбудована кільцева матиме три авторозв'язки, дві естакади (1100 м), міст і одинадцять шляхопроводів. Загальна протяжність дороги сягатиме 24,5 км.

Вікторія Ейсмут

Візуалізація Марії Стахів (фонові зображення Укравтодор, ЛОДА)

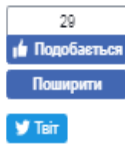
Повна або часткова републікація тексту без згоди редакції заборонена та вважатиметься порушенням авторських прав.

ДОДАТОК Б

11:54

15 листопада 2018

1919
0

Навесні на перехресті вулиці Угорської та проспекту Червоної Калини встановили світлофорний об'єкт, який передбачили ще у проекті будівництва трамвайної колії на Сихів. Після цього водії почали скаржитися, що через новий світлофор мусять стояти в заторах, яких раніше не було. [Tvoemisto.tv](#) пояснює, для чого містам світлофори взагалі та хто визначає, де їх встановлюють у Львові.

Рухаються всі

У Львові нараховують 159 світлофорних об'єктів. Перш за все, їх встановлюють у місцях із дуже інтенсивним рухом автомобілів. За словами керівника відділу організації дорожнього руху ЛКП «Львівавтодор» Ігоря Могилу, без регулювання автівки або довго стоятимуть на другорядній дорозі, або порушуватимуть правила на головній. Світлофор дозволяє по черзі рухатись автомобілям та пішоходам, що робить рух безпечнішим.

Найпростіший вид регулювання – жорстке. Спершу вираховують середньостатистичну інтенсивність руху на вулиці і відповідно до неї налаштовують світлофор, який працює у такому режимі цілодобово. Але цю технологію вважають застарілою, оскільки у різний час доби потоки автомобілів можуть відрізнятися. Тож частіше у Львові світлофори налаштовують за принципом багатопрограмного жорсткого керування.

«Світлофори з багатопрограмним жорстким керуванням налаштовують із урахуванням ранкових та вечірніх піків, курсування транспорту на вихідні. Тоді він реагує на ці зміни інтенсивності руху впродовж доби», – пояснює Ігор Могіла.

Як та де працюють «розумні» світлофори

Найсучаснішим видом світлофорного регулювання вважають адаптивне або так звані «розумні» світлофори, які надають пріоритет громадському транспорту. Наприклад, у Львові вони працюють наступним чином: коли до перехрестя наближається трамвай – для нього вмикається зелений сигнал. Такі «розумні» світлофори у Львові працюють уздовж шостого, восьмого та другого трамвайних маршрутів.

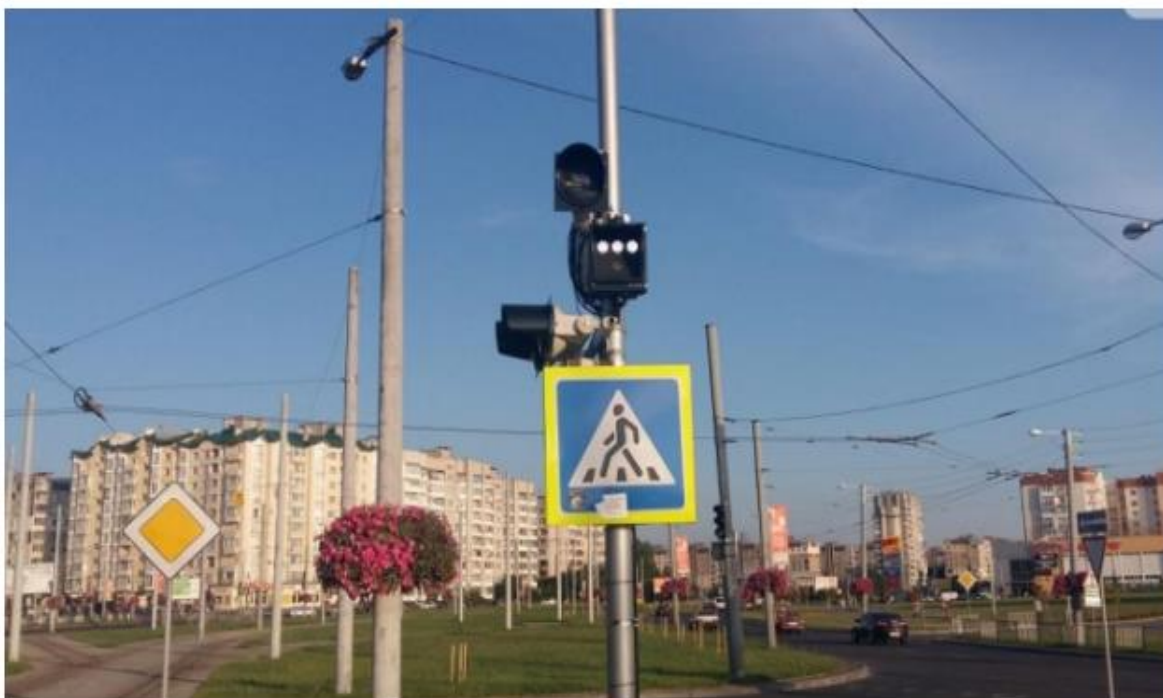

У 2011 місто [уклало](#) договір на 3,2 млн євро з австрійською компанією Swarco Traffic System, яка за кошти ЄБРР облаштувала на вулиці Коновальця [Центр управління дорожнім рухом](#) та має встановити адаптивні світлофори на 28-ми перехрестях уздовж трамвайних маршрутів №2 та №6.

За цим проектом у місті обладнали деякі пішохідні переходи адаптивними кнопками. Вони налаштовані таким чином: якщо пішохід доторкнеться до сенсорної кнопки, пристрій отримує інформацію і намагається увімкнути зелений сигнал для пішохода. Інколи зелене світло вмикається через 3-5 секунд після натискання, але на великих перехрестях це може зайняти трохи більше часу.

Під час будівництва трамвайної колії на Сихів уздовж його маршруту також запланували встановити сім «розумних» світлофорів. Керівник відділу з обслуговування світлофорних об'єктів ЛКП «Львівавтодор» Мирослав Туркевич [каже](#), що останні два мають встановити до кінця цього року. У ЛКП «Львівавтодор» вартість будь-яких світлофорів, куплених за гроші ЄБРР, не називають. За їхніми словами, остаточну суму можна буде поррахувати після закриття контракту в грудні цього року.

Адаптивні світлофори на сихівській трамвайній лінії (фото [932](#))

Першими на сихівській лінії встановили нові світлофори на вулицях: Івана Франка – Князя Романа – Костя Левицького, Червоної Калини – ринок «Верхній Шувар», Червоної Калини – Сихівська (біля Центру Довженка) – Червоної Калини (поблизу ТЦ «Вам»). Цього року до них додали світлофори біля парку «Залізна вода», на перехресті Навроцького – Угорська – Червоної Калини, а [до кінця року](#) вони з'являться на проспекті Червоної Калини, 46, біля дитячої поліклініки та на проспекті Червоної Калини, 70.

Майже два роки після запуску трамвая на Сихів велике перехрестя Угорська – Червоної Калини – Навроцького працювало без світлофорів. Тож після їх встановлення водії почали [скаржитись у соцмережах](#), що через пріоритет трамваїв автомобілям доводиться довгий час стояти на Сихівському мосту та на перехресті в заторі.

Проте цей суперечливий світлофорний об'єкт встановили, аби запобігти аваріям, які раніше траплялись на цій ділянці чи не щодня. І принаймні з цією функцією він справляється.

«Усе залежить від того, що місто ставить собі за ціль – розширити пропускну здатність і надати перевагу приватному транспорту чи створити стійку транспортну систему, в якій буде комфортно пересуватися всім. Також треба вирішити, що важливіше: пропускну здатність чи безпека. Конкретно на цьому перехресті до світлофора щодня було по кілька ДТП, які заважали руху трамваїв. Зараз, принаймні через це ЛКП "Львівелектротранс" проблем не має», – каже Ігор Могила.

За його словами, трамвай до запуску світлофора зупинявся в загальному заторі трохи нижче, ніж зупинка «Стадіон Україна». Тепер через те, що машини затримуються на мосту, а трамвай має можливість їх обігнати, у загальний затор він заходить поблизу консульства Польщі.

Перехрестя Винниченка – Підвальна – Руська

«Ще у 2014 році у Дрездені весь громадський транспорт рухався за адаптивними світлофорами. Тож основна наша ціль, звісно, – встановити у Львові адаптивні світлофори на всіх вулицях, де курсує громадський транспорт, і щоб вони реагували не лише на трамвай, а й на автобус чи тролейбус», – додає Ігор Могила.

Загалом на львівських вулицях нараховують приблизно 35 світлофорних об'єктів із адаптивним регулюванням.

«Львову необхідно переходити на "розумні" світлофори, але не менш важливо реконструювати наявну мережу світлофорів та привести їх до стандарту "розумних"», – вважає керівник управління інженерного господарства Львівської міської ради Олександр Одинець.

Кому належать світлофори у Львові

Замовленням та встановленням світлофорів у Львові займається департамент житлового господарства та інфраструктури. Після цього їх передають на баланс ЛКП «Львівавтодор». Місце, де необхідно встановити світлофорний об'єкт, визначають на засіданні міської комісії з безпеки дорожнього руху за зверненням мешканців, підприємців або установ.

Із 159 світлофорів у Львові більше десяти не перебувають на балансі міста. Їх встановили підприємці. Здебільшого це світлофори поблизу великих торгових центрів та житлових комплексів – на вулицях Сахарова, Патона, Кульпарківській біля «Ашану», Личаківській та поблизу Дріжджового заводу. Нещодавно ТРЦ King Cross Leopoldis передав на баланс міста світлофорний об'єкт на Стрийській.

За словами Олександра Одинця, за рішенням комісії у Львові мали б встановити ще близько двох десятків світлофорних об'єктів. Утім на них не вистачає фінансування. Йдеться радше не про великі перехрестя, а про вулиці після реконструкції.

«Цього року ми вирішили облаштувати світлофори на перехресті вулиць Старознесенької та Богданівської. Така необхідність виникла після реконструкції Богданівської, яку завершили у 2016 році. Дорога стала кращою, тож авто почали їздити швидше й виникла потреба в регулюванні руху», – каже Олександр Одинець.

Світлофорні об'єкти встановлюють на великих перехрестях. У вартість одного входить кілька десятків світлофорів (для автомобілів, пішоходів, велосипедистів тощо), освітлення, озвучення, дорожні знаки, розмітка та опори під окремі світлофори.

Цього року департамент придбав шість світлофорних об'єктів, а на ще п'ять – оголосив тендер. Для порівняння, торік для Львова закупили чотири світлофорні об'єкти. Здебільшого їх встановлюватимуть на вулицях, які реконструювали за кошти ЄБРР. Загалом за рік фінансування дозволяє придбати 8-10 світлофорних об'єктів, а вартість одного коливається від 500 тисяч до мільйона гривень.

Крім цього, за два останні роки ЛКП «Львівавтодор» придбало світлофорів на загальну суму 1,4 млн гривень – 676,5 тис. грн у 2017 (60 шт.) та 762,1 тис. – у 2018 році (65 шт.). За монтаж цих світлофорів підприємство, згідно з сайтом публічних закупівель Prozorro, заплатило 104,7 тис. грн.

Вікторія Ейсмунт

Інфографіка Марії Стахів

Повна або часткова републікація тексту без згоди редакції заборонена та вважатиметься порушенням авторських прав

ДОДАТОК В

ВХІД

Google Користувач

НОВИНИ

ВІДЕО

ПРОДАКШН-СТУДІЯ

САМОРОЗВИТОК

КОНКУРСИ

СПЕЦПРОЕКТИ

РЕКЛАМА

ПРО НАС

CITYLIFE

БІЗНЕС

ОСВІТА І ЗДОРОВ'Я

ART

LIFESTYLE

ІНІЦІАТИВИ

KIDS & CATS

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА

СПОРТИВНЕ МІСТО

СВІТ ГРОШЕЙ

16:11

Понад сім років у Львові намагаються збудувати нову вулицю, яка з'єднає Львівський аеропорт та стадіон на Стрийській і розвантажить вулиці Виговського та Володимира Великого.

Tvoemisto.tv з'ясувало, чому на вулицю не вистачає коштів та коли можуть продовжити будівництво.

05 грудня 2018

47

Подобається

Поширити

Twitter

3589

0

Від аеропорту до стадіону за 15 хвилин

Про будівництво нової вулиці із розв'язками, яка б з'єднала тупикову Ряшівську в районі вулиці Патона та Наукову, заговорили у 2009 році під час підготовки до футбольного чемпіонату «Євро - 2012». Нову трикілометрову вулицю [планували](#) збудувати із чотирма смугами, велосипедною доріжкою та п'ятьма підземними і наземними переходами. На правих поворотах та виїзді з прилеглих вулиць запланували влаштувати додаткові смуги.

За словами тодішнього керівника управління капітального будівництва Ігоря Фалюти, гарантія дорожнього покриття мала становити 10 років. Крім цього, на вулиці планували прокласти комунікації та водопровідні мережі. Підрядною компанією тоді обрали ТзОВ «Онур Конструкціон», яке ремонтувало всі магістральні вулиці Львова до єврочемпіонату.

Будівельні роботи на Рясівській у 2011 році

Читайте також: [У Львові погодили будівництво нової вулиці на Левандівці. Схема](#)

У 2010 році на громадських слуханнях мешканці прилеглих будинків [погодились](#) на нову вулицю. Уже в червні 2011 року підрядники збудували перші 350 м щебеневої дороги зі сторони вулиці Кульпарківської та поблизу нового терміналу Львівського аеропорту.

За [словами](#) головного інженера ТзОВ «Онур Конструкціон» Олександра Добоні, далі роботи продовжити не могли, оскільки не дійшли згоди з власниками земельних ділянок садового кооперативу. Загалом тоді вулицю збудували приблизно на 20%.

Приватна земля

Землі, якими проклали червону лінію нової вулиці, перебувають у приватній власності садівничого товариства «Садівник-Люкс» (7 ділянок) та дачного кооперативу «Урожай» (42 ділянки). Крім цього, проект передбачав знесення житлових будинків на Любінській, 187 та 191. У ЛМР спершу [змінили](#) цільове призначення земель із сільськогосподарських на землі промисловості, а також погодили викупити або замінити земельні ділянки приватних власників. У межі червоних ліній потрапляла АЗС, яку [перенесли](#) ближче до Щирецької.

Чиї гроші?

У 2011 вартість вулиці оцінили у 171 млн гривень за тодішніми розцінками без урахування транспортних розв'язок. Разом із ними вартість вулиці становила б приблизно 400-500 млн гривень. У районі Кульпарківської [спроєктували](#) трирівневу розв'язку, а поблизу Любінської – дворівневу.

Загалом будівництво нових та ремонт наявних вулиць та доріг до «Євро – 2012» фінансували із держбюджету. У 2011 році місто мало отримати приблизно 300 млн гривень, однак за словами міського голови Львова Андрія Садового, держава [заборгувала](#) перед підрядниками, тож місто [будувало](#) вулиці у борг. За різними даними, нині держава досі [винна](#) Львову приблизно 170 млн гривень.

Читайте також: [Біля аеропорту у Львові з'явиться багатофункціональний квартал. Візуалізація](#)

Крім цього, кошти на будівництво Ряшівської у різні роки [виділяли](#) з Бюджету розвитку: у 2013 – 1,3 млн, а у 2017 році на вулицю [заклали](#) 350 тис. грн. Утім, наприкінці 2011 будівництво [заморозили](#) через брак коштів, борги перед підрядниками та проблеми з власниками приватних земельних ділянок.

Другий шанс

Знову про Ряшівську заговорили у 2013 році, коли міськрада [рекомендувала](#) інвесторам збудувати арену до «Євробаскету – 2015» на Кульпарківській, 226г, що є частиною проєктованої вулиці. Того ж року місто [затвердило](#) інвестиційний договір між ЛКП «Спортресурс» та «Юнайтед баскетбол інвестменс». Завершити будівництво на ділянці площею 5,8 га компанія-підрядник «Альтіс-Холдинг» планувала у лютому 2015 року.

Тоді міський голова знову анонсував можливе продовження будівництва вулиці, але й цю арену збудувати не вдалось, оскільки ФІБА-Європа прийняла рішення перенести турнір із України через воєнні дії на Сході. Відтак арену [планували](#) добудувати до «Євробачення-2017», яке проходило в Україні, але музичний конкурс провели у Києві, тож стадіон збудували лише на 25% та заморозили будівництво.

Читайте також: [Вулиці Творчу та Пластову планують з'єднати новою вулицею](#)

У лютому 2018 року депутати міської ради повернулися до будівництва вулиці та [погодили](#) ЛКП «Львівавтодор» дозвіл на виготовлення проекту землеустрою для будівництва Ряшівської. У коментарі [Tvoemisto.tv](#) у ЛКП повідомили, що проект досі розробляють. Крім цього, детальний план території поблизу Скнилівського парку та торгового комплексу «Південний» також [передбачає](#) добудову вулиці.

Натомість цієї осені у Львові зареєстрували [петицію](#) про будівництво проєктованої вулиці, яка з'єднає Ряшівську та Наукову. За півтора місяці вона зібрала необхідних 500 голосів. Тепер її мають розглянути на пленарному засіданні Львівської міської ради.

Міський голова Львова Андрій Садовий [пообіцяв](#), що наступного року кошти на її будівництво закладуть у бюджет розвитку на 2019 рік. У департаменті житлового господарства та інфраструктури [Tvoemisto.tv](#) повідомили, що поки що не коментуватимуть потенційне будівництво вулиці наступного року, оскільки бюджет розвитку ще не затвердили.

Вікторія Ейсмут,

фото прес-служби міської ради, головне фото www.skyscrapercity.com

Повна або часткова републікація тексту без згоди редакції заборонена та вважатиметься порушенням авторських прав.